

KAKO VODITI BIBLIJSKA PROUČAVANJA

James F. Nyquist

Jack Kuhatschek

*step*Press

Naslov izvornika:

LEADING BIBLE DISCUSSIONS (LBS)

by James F. Nyquist & Jack Kuhatschek

Ó 1985 by InterVarsity Christian Fellowship

of the United States of America

Prevedeno i objavljeno s dopuštanjem InterVarsity Pres

P.O. Box 1400, Downers Grove, Ill 60515, USA

Copyright za Hrvatsku 1995. *STEPress*, Zagreb, P.P. 745

Nakladnik: STEPress

Urednica: Ninoslava Hećimović

Prijevod: Marija Dorušak

Lektura i korektura: Ninoslava Hećimović

ISBN 953-6350-04-1

K A Z A L O

Uvod	4
1. Zašto proučavati u grupi?	5
2. Osnivanje grupe	7
3. Šo proučavati?	10
4. Pripreme za vođenje	13
5. Kako proučavati <i>Bibliju</i> ?	16
6. Kako sastaviti pitanja?	23
7. Vođenje rasprave	30
8. Ocjenjivanje rasprave	35
9. Rast u zajedništvu	37
Dodatak: Primjer proučavanja	40

UVOD

Vođenje biblijske rasprave može biti ugodno i korisno iskustvo. Ali može i zastrašiti, posebice ako to nikada prije niste radili. Ako se osjećate zastrašeno, u dobrom ste društvu. Kad je Bog zatražio od Mojsija da izvede Izraelce iz Egipta, Mojsije je odgovorio: "Oprosti, Gospodine, ne bi li poslao koga drugoga!" (*Knjiga izlaska* 4:13).

Kada je Salomon postao izraelskim kraljem, zadaća koju je trebao izvršiti činila mu se većom od njegovih sposobnosti. "Sada, o Jahve, Bože moj, ti si učinio kraljem slugu svoga na mjesto moga oca Davida, a ja sam još sasvim mlad, te još ne znam vladati" (*Prva knjiga o Kraljevima* 3:7).

Kada je Bog pozvao Jeremiju da bude prorok, on je odgovorio: "Ah, Gospode Jahve, gle, ja ne umijem govoriti: dijete sam" (*Jeremija* 1:6).

Tako bismo mogli i dalje redati. Apostoli su bili "neuki i priprosti ljudi" (*Djela apostolska* 4:13). Timotej je bio mlad, krhak i uplašen. Pavlov "trn u tijelu" učinio je da se osjeća slabim. Ali Božji odgovor svim njegovim slugama, uključujući i tebe, u biti je isti: "Dosta ti je moja milost, jer se moja snaga savršeno očituje u slabosti". (*Druga poslanica Korinćanima* 12:9). Opusti se, Bog je pomogao unatoč tvojim osjećajima nemoći.

Postoji još jedan razlog zbog kojeg biste se trebali osjećati ohrabrenima. Vođenje biblijske rasprave nije teško ako se držite određenih smjernica. Ne morate biti stručnjak u poznavanju *Biblije* niti teolog. Prijedlozi u ovoj knjizi trebali bi vas osposobiti da uspješno i s mnogo radosti ispunite svoju zadaću voditelja.

1. ZAŠTO PROUČAVATI U GRUPI?

Čim smo stigli, proučavanje je već počelo. Ljudi su sjedili u krugu, s *Biblijama* na koljenima. U početku je bilo teško reći tko vodi proučavanje. Svi su naizmjenice govorili. Činilo se da je svatko uključen.

Toga se dana proučavala knjiga o proroku Joni. Sjeli smo i ubrzo se uključili u raspravu. Došao je red na Sanju da vodi, pa je glasno i jasno rekla: "Bog je rekao Joni da ide propovijedati u poganski grad Ninivu, ali je Jona krenuo u suprotnom smjeru. Kako je Bog odgovorio na njegovu neposlušnost?"

Na trenutak smo svi pogledali u *Bibliju*, a tada je Davor rekao: "Bog je osudio Jonu zbog neposlušna." Objasnio je da je Jona zamalo pretrpio brodolom, da su ga bacili s broda, da ga je progutala velika riba, da je proveo tri dana i tri noći u njezinom želucu te da ga je riba zatim izbacila na kopno.

Darija se složila s Davorom, ali je osjećala da je Bog bio milostiv prema Joni. "Naposljedku", rekla je, "mogao je ostaviti Jonu da se uguši. Ili ga je mogao ostaviti u želucu ribe dok ne bude probavljen!"

Nakon smijeha, nastala je kratka stanka. "Ima li se još što o tome reći?" upitala je Sanja. Robert, koji se sve do tog trenutka nije javljao, odlučio se uključiti: "Bog je znao da će Jonu dovesti do pokajanja. Kada je ponovno bio siguran na suhom tlu i kad ga je riječ Gospodnja sustigla drugi put, Jona je bio više nego voljan razmotriti odlazak u Ninivu!"

Tako smo nastavili otprilike 45 minuta. Povremeno bi Sanja postavila drugo pitanje iz našeg priručnika za proučavanje. (Kako je Jona reagirao kad je Bog uništio bršljan? Kakav je Božji stav prema Ninivljanima, usporedimo li ga s Joninim stavom prema njima?) Tada bi nekoliko nas odgovorilo, pažeći da odgovore temeljimo na tekstu pred sobom.

Članovi naše večernje grupe srijedom su: računalni programer, kućanica, specijalist za marketing, publicist, student, urednik i umjetnik. Sanja je honorarna tajnica. Nitko od nas nije u punovremenom kršćanskom radnom odnosu, osim jedne osobe. Ipak, iznenađuje koliko smo jedni od drugih naučili. Svatko je imao jedinstveni pogled na ovu kratku i izazovnu biblijsku knjigu. Zajedno smo proživljavali Jonina iskustva. Bilo nam ga je žao. Ali, uživali smo. Što je najvažnije, poistovjetili smo se s njim!

Također nam se otvorio nov pogled na Boga, posebice na njegovu brigu za ljude – čak i za one koje osuđujemo. On je s ljubavlju disciplinirao Jonu. Imao je samilosti prema Ninivljanima, iako su pripadali nemilosrdnom i idolopokloničkom narodu. Bili su zasjenjeni njegovom milošću, ljubavlju i praštanjem. Njegova pravda i sud bili su nepogrešivi. Pri kraju razmjene mišljenja bili smo iscrpljeni ali potaknuti, upućeni i ohrabreni.

Takva vrsta proučavanja jedinstveno je iskustvo učenja. Učenje je često usredotočeno na voditelja, umjesto na grupu. Pri predavanju ili propovijedi uglavnom govori voditelj, a grupa sluša. Jednako tako, voditelj odgovara na pitanja, a grupa ih malokad postavlja.

U biblijskoj raspravi je, međutim, težište na grupi, a ne na voditelju. Kako je to razmjena mišljenja a ne predavanje, sudionici grupe najviše govore. Voditelj postavlja pitanja, a grupa odgovara istražujući knjigu ili tekst koji proučava. Rasprava tada polako prelazi na stvarne situacije s kojima se člano-

vi grupe susreću. Ovakva vrsta proučavanja ima nekoliko prednosti:

1. Ljudi se "hrane" Biblijom. Svaki član grupe sudjeluje u otkrivanju značenja odlomka. Za neke je takvo sudjelovanje novo iskustvo. Naučili su da im se kaže što *Biblija* poručuje. Možda znaju mnogo o *Bibliji*, ali ono što znaju rezultat je tuđeg, a ne njihovog vlastitog proučavanja. Biblijske rasprave ohrabruju takve ljude da istražuju *Pismo*. Za mnoge, *Biblija* tako oživi na dotada nepoznat način.

2. Pospješuje redovitost biblijskog proučavanja. Grupno proučavanje je zamišljeno da nadopuni, a ne da zamijeni osobno proučavanje. Mnogi ljudi nisu dovoljno disciplinirani da bi sami redovito proučavali *Bibliju*. Biblijska rasprava im omogućuje da se uključe u osobno biblijsko proučavanje u maloj grupi, barem jedanput tjedno.

3. Svakome je omogućeno sudjelovanje. Ako je grupa mala (najbolje je da ima od 8 do 10 ljudi), već i sam način rada u maloj grupi potiče članove da se uključe. Čak i ljudi koji nikada ne bi sudjelovali u velikoj grupi, počinju se otvarati. Mala grupa se čini intimnijom, manje zastrašujućom. Ubrzo mnogi članovi takve grupe počnu slobodno razgovarati.

4. Korisno je doznati stavove drugih ljudi. Ako svi sudjeluju, članovi će potpunije razumjeti odlomke i njihovu povezanost s našim životom.

5. Sudionici postaju dijelom brižne zajednice. Grupno proučavanje osigurava prirodno ozračje u kojemu se međusobno upoznajemo i njegujemo iskrene odnose. Članovi grupe mole se i brinu jedni za druge na praktičan način.

6. Ne morate biti stručnjak - svećenik ili teolog - da biste vodili proučavanje. Nije, primjerice, nužno da o odlomku znate više nego ostali. Dogodit će se da grupi postavite pitanje o odlomku na koje ne znate odgovoriti. Ali s pomoću ostalih članova grupe, razumijevanje će biti produbljeno. Ne morate biti ni vješt govornik. Grupa je ta koja najviše govori, a vi jednostavno postavite pitanja i potičete članove na sudjelovanje. Ne morate čak biti vješti u pisanju pitanja za biblijsko proučavanje. Ima odličnih, vješto napisanih priručnika koje možete nabaviti.

Naša je grupa to shvatila kad smo zamolili Sanju da nas vodi u proučavanju knjige o Joni. Nikada prije nije vodila biblijsko proučavanje. Ali, s pomoću pomnih priprema, grupnog sudjelovanja i priručnika za proučavanje, imali smo izvrsnu raspravu.

2. OSNIVANJE GRUPE

Kako započeti grupu za biblijsko proučavanje? Slično kao i bilo koju drugu grupu: nađete ljude sa zajedničkim interesima koji žele zajedno provesti vrijeme. Interesi su različiti u različitim osoba i u različitim vremenima. Neki ljudi jednostavno žele saznati što piše u *Bibliji*, drugi su zainteresirani za proučavanje određene knjige ili teme, a neki će doći na biblijsko proučavanje jer su osamljeni i žele se družiti. Svejedno zbog kojih razloga i iz kojih pobuda došli, obično se može pronaći ljude zainteresirane za proučavanje *Biblije*.

Prvi koraci

1. Ljudi. Razmislite i molite se za one koje biste pozvali. Vjerojatno već znate koga ćete pozvati.

2. Interes. Shvatite da je za raspravu potrebno samo dvoje ljudi te da možete započeti ako je zainteresirano dvoje ljudi, jednako kao da ih je desetero. Isto tako, zapamtite da prividno nezainteresirana osoba može poželjeti doći baš kao i netko tko se doima živahno zainteresiranim. Iznenadit ćete se kada vidite tko će se sve odazvati pozivu.

3. Poziv. Kad pozivate ljude, možete reći nešto slično ovome: "Ana, nekolicina nas će se okupljati sljedećih tjedana i proučavati Bibliju. Želiš li nam se pridružiti?" Najbolje je osobno pozvati ljude. Ali i telefonski poziv, plakat na oglasnoj ploči ili priopćenje na sastanku mogu biti djelotvorni.

4. Podsjetnik. Ako ste poslali pozive nekoliko dana prije sastanka, ponovni telefonski poziv dan prije ili nekoliko sati prije sastanka, svakako se preporučuje. Stanujete li u istoj zgradi ili u susjedstvu, dobro je da odete po osobe koje su izrazile želju doći na sastanak. Tako će porasti broj posjetitelja i osobe će se okupljati s pozitivnim, odobravajućim stavom.

5. Različitost. Oprez! Planirate li sastanak proučavanja za nekršćane, prisutnost nekolicine kršćana može vam pokvariti namjere, osim ako su pristojni pa ne insistiraju na propovijedanju nekršćanima u svakoj stanci rasprave. Članovi grupe trebali bi uvidjeti da svaka osoba – bilo kršćanin ili ne – može korisno pridonijeti razmjeni mišljenja na temelju čitanja iz *Biblije*.

(U ostalim poglavljima usredotočit ćemo se prvenstveno na vođenje biblijskih rasprava za kršćane).

6. Planovi. Premda ćete vrijeme i mjesto prvog sastanka zakazati kad telefonski potvrdite sastanak, najbolje ne donositi ostale odluke dok se grupa ne sastane. Tako će se svaki član osjećati važnim dijelom grupe.

a) *Na prvom sastanku odredite točno vrijeme i mjesto za sljedeći tjedan.* Obično je najbolje sastajati se ondje gdje je ozračje ugodno i neformalno. Ako se sastajete po kućama, najbolje je da ste svaki mjesec u drugom stanu.

b) *Odredite trajanje sastanka.* Sastanci mogu trajati različito dugo: pola sata, sat, ali rijetko dulje od 90 minuta. Ostavite vremena za druge aktivnosti – primjerice razgovore i molitve, prije i poslije sastanka.

c) *Odlučite što ćete proučavati.* Grupi može zanimati proučavanje neke starozavjetne ili novozavjetne knjige, pojedine ličnosti ili neke teme. (Vidjeti 3. Poglavlje.)

d) *Dogovorite se što ćete raditi na sljedećem sastanku.* Tko će voditi sastanak? Ako ste odlučili koristiti se priručnicima za proučavanje, tko će ih kupiti? Hoće li tko donijeti piće ili hranu?

Naš prvi sastanak

Naša večernja grupa srijedom odlučila je večerati za vrijeme našeg prvog sastanka. Davor i Sanja su nas pozvali u svoj stan i svatko je ponio sa sobom nešto hrane i pića. Večera nam je pomogla da se počnemo družiti jedni s drugima na opušten i neformalan način. Nakon večere, svi smo sjeli u dnevnu sobu. Voditelj je na brzinu pročitao pitanja o kojima treba raspraviti. Dogovorili smo se da se sastajemo triput mjesečno, najmanje šest mjeseci. (Najbolje je odrediti vremenski rok). Svaki sastanak trebao je trajati od 19.00 do 20.30 srijedom uvečer. Prvi sat posvetili bismo proučavanju *Biblije*, a zadnjih pola sata razgovoru i molitvi. Učinilo nam se da bi bilo lijepo kada bismo svaki sastanak završili desertom. (To je ostao najradosniji dio našeg sastanka!)... U početku smo se složili da mijenjamo mjesta sastanka te da svakog tjedna sastanak održavamo u drugom stanu. (Kasnije smo uvidjeli kako je bolje da svaki tjedan budemo kod bračnih parova s malom djecom.) Odlučili smo što ćemo proučavati i tko će voditi sastanak. Također smo odlučili mijenjati vodstvo tako da svatko, tko želi voditi, dobije priliku za to.

Prvi sastanak je protekao bolje nego što smo pretpostavljali. Ubrzo je svima postalo jasno da svi pripadamo istoj novovostvorenoj grupi jer je većina nas sljedećih nekoliko dana bolovala od blagog trovanja hranom. (Još uvijek ne znamo kako se to dogodilo.)

PREGLED

Sljedeći pregled može poslužiti podsjetnik kada počnete sastavljati grupu.

Prije nego se sastanete:

- razmislite i molite se za osobe koje biste željeli pozvati na sastanak;
- odredite vrijeme i mjesto prvog sastanka;
- pozovite ljude osobno ili telefonski;
- zakažite u prikladnom trenutku vrijeme, mjesto i temu rasprave.

Na prvom sastanku:

- razgovarajte o tome koliko ćete se često sastajati;
- odlučite koliko će dugo svaki sastanak trajati i kako ćete ga provesti;
- dogovorite se što ćete proučavati;
- odlučite hoćete li imati stalnog voditelja ili će se vodstvo mijenjati;
- dogovorite se o točnom mjestu sastanka.

3. ŠTO PROUČAVATI?

Kada ste jednom sastavili grupu, kako ćete odlučiti što proučavati? To ovisi o grupi. Na prvom sastanku pokušajte doznati što ljude zanima i kakve potrebe imaju. Najprije ih pitajte bi li htjeli proučavati biblijsku knjigu, pojedinu ličnost ili neku temu.

Ali čuvajte se omiljenih i neomiljenih tema pojedinaca. Odaberite temu i plan proučavanja koji će zadovoljiti potrebe i interese većine. Ako je tema odviše složena i nadilazi vaše sposobnosti, ne bojte se to priznati. Zahtijevajte da prvo proučavate jednostavniji tekst.

Na prvom sastanku možete tražiti od članova grupe da kažu na koji im je način *Biblija* pomogla. Dok opisuju svoja iskustva s *Biblijom*, članovi grupe će se bolje međusobno upoznati. To će ujedno biti i priprema za razmjenu mišljenja u svezi s onim što će zajedno proučavati.

Proučavanje knjige

Knjige treba čitati od početka do kraja. Možete zamisliti kako bi zbunjujuće bilo kad biste pročitali stranicu *Toma Sawyera*, stih iz *Hamleta*, a onda odlomak iz *Rata i mira*. To ne bi imalo nikakvog smisla. Ipak, mnogi pokušavaju proučavati *Bibliju* na takav način. Proučavanje knjiga dopušta vam da biblijske priče i ideje sagledate u *kontekstu* i da ih slijedite od početka do kraja.

Ako vaša grupa želi proučavati knjigu iz *Biblije*, porazgovarajte o tome koja ih starozavjetna ili novozavjetna knjiga najviše zanima.

Imajte na umu potrebe grupe. Ako su članovi novi kršćani ili osobe koje tek površno poznaju *Bibliju*, bilo bi nerazumno proučavati *Ezekiela* ili *Otkrivenje*. Pođite od nečega što je jednostavnije, kraće i temeljno. *Evandjelje po Marku* je dobar tekst iz kojega se može naučiti nešto više o osobi Isusa Krista i o njegovu djelu. TO je najkraće evandjelje i puno je akcije. Kraće novozavjetne poslanice, kao što su poslanice Galaćanima, Efežanima, Filipljanima, Kološanima te *Jakovljeva poslanica* i poslanice apostola Petra, također su dobre za početak. Prilično se lako razumiju, a poruke su temeljne i praktične. S grupom voditelja razmatrajte Prvu i Drugu poslanicu Timoteju i Poslanicu Titu. Starozavjetne su knjige, kao što su *Jošua*, *Ruta*, *Prva knjiga o Samuelu*, *Nehemija*, *Amos* i *Jona*, vrlo popularne. Možete početi s kraćom knjigom, primjerice s *Jonom* ili s *Rutom*. Nakon toga pokušajte s nešto duljom knjigom, kao što su *Jošua* ili *Nehemija*.

Proučavanje ličnosti

Proučavanje ličnosti također može biti vrlo zanimljivo. Tko može zaboraviti priču o Noi i potopu, o Abrahamovu žrtvovanju Izaka, o Jošui i Jerihonu ili o Danielu u lavskoj jami? Proučavanje ličnosti omo-

gućuje nam da promatramo Boga na djelu u životima različitih muškaraca i žena.

Stari zavjet je bogat izvor proučavanja ličnosti. *Postanak*, primjerice, opisuje život Abrahama, Izaka, Jakova i Josipa. Mojsije je, očito, ključna ličnost u *Izlasku*. U *Sucima* piše o ljudima kao što su Debora, Gideon i Samson. U *Prvoj knjizi o Samuelu* piše o Ani, Eliju, Šaulu i Davidu. Knjige o Rutu, Nehemiji, Esteri i Joni i same su studij ličnosti. I dalje bi se moglo tako nabrajati.

Novi zavjet sadrži isto tako mnogo zanimljivih ličnosti. Iz evanđelja možete proučavati život Isusove majke Marije ili njezina muža Josipa. Marijina rođakinja Elizabeta i njezin muž Zaharija mogu nas također mnogočemu naučiti. I Marija i Marta omiljele su ličnosti za proučavanje.

Djela apostolska su prvenstveno usredotočena na živote Petra i Pavla. Ali u njima čitamo i o osobama kao što su Stjepan, Filip i Etiopljanin, Kornelije, Barnaba, Priscila i Akvila.

Opseg podataka o biblijskim ličnostima različit je – od nekoliko stihova do nekoliko poglavlja. Biblijska konkordancija, primjerice Strongova ili Yungova, može vam pomoći da saznate koliko u *Bibliji* piše o nekoj osobi, tako da znate koliko ćete joj proučavanja posvetiti.

Proučavanje teme

Neke grupe više vole proučavati teme. Osnovne teme za proučavanje su evangelizacija, molitva i vodstvo. Također možete proučavati kršćanski karakter, kršćansku disciplinu, brak, vodstvo, misije ili društvenu odgovornost.

Izreke sadrže nekoliko zanimljivih mogućnosti za tematska proučavanja. Možete proučavati što piše o ludim, pametnim, jednostavnim, pravednim, zlim, podrugljivim i lijenim ljudima. (Pogledajte *Tyndale Old Testament Commentary Proverbs* Dereka Kindera za informacije o temama.) Osobne vrlin e i mane su također korisne kao teme. One obuhvaćaju lijenost, marljivost, pohlepu, plemenitost, srdžbu, samokontrolu, ljubav i mržnju. Knjige poput *Nave's Topical Bible* (tematske Biblije) mogu pomoći vašoj grupi u pronalaženju ostalih tema.

Proučavanje s priručnikom

Postoji nekoliko važnih razloga za uporabu priručnika u proučavanju kao temelja za raspravu, bez obzira proučavate li knjigu, ličnost ili temu.

Važan razlog je vrijeme. Potrebno ga je poprilično da se napiše niz pitanja za raspravu. Vjerojatno je u prosjeku za to potrebno tri do četiri sata na tjedan. Većina voditelja ne može si priuštiti toliko vremena da se pripremi za proučavanje.

Još jedan razlog je kvaliteta. Kvaliteta priručnika za proučavanje je u posljednjih nekoliko godina sve bolja. Oni koji pišu te priručnike u pravilu su teološki obrazovani voditelji i dobro poznaju teme o kojima pišu. Dobar voditelj, međutim, također može biti dovoljno vješt i naobražen da i sam napiše uspješ an priručnik za proučavanje.

Takvi priručnici omogućavaju grupi da se unaprijed pripremi. Preporučujemo da svaki član ima svoju knjigu. Pripremaju li se članovi, to će uvelike unaprijediti vašu raspravu.

Što biste tražili u dobrom priručniku za proučavanje? Budite sigurni jesu li pitanja čitko napisana, zanimljiva i izazovna. Dobra pitanja trebala bi potaknuti razmjenu mišljenja, umjesto da se na njih može odgovoriti samo jednom riječju. Pitanja bi trebala obuhvatiti sadržaj i značenje odlomka. Svako proučavanje trebalo bi imati barem dva do tri pitanja koja odlomak povezuju s današnjim životom.

Nemojte zaboraviti da u jednom proučavanju ne smije biti previše pitanja. Deset do petnaest je uglavnom dovoljno za proučavanje koje traje od četrdeset i pet minuta do sat vremena. Najbolje je koristiti se priručnikom koji za jedno proučavanje razmatra jedan odlomak, umjesto "skakanja" s jednog odlomka na drugi, iako *Izreke* mogu biti iznimka. Nalaze li se u priručniku upute za voditelja? One mogu biti vrlo korisne.

Na sreću, dostupan je izbor mnogih izvrsnih priručnika za proučavanje. Posjetite vašu lokalnu kr-

šćansku knjižaru prije prvog sastanka sa svojom grupom. Odaberite nekoliko priručnika u svezi s različitim biblijskim knjigama, ličnostima ili temama.

Donesite priručnike na prvi sastanak. Možete ih staviti na stol ili podijeliti grupi. Tako ćete pomoći grupi da lakše odluči što želi proučavati. Kada se jednom odluče, naručite primjerke za sve članove.

Naša je grupa željela održati ravnotežu između proučavanja starozavjetnih i novozavjetnih knjiga te proučavanja ličnosti. Odlučili smo proučavati *Prvu poslanicu Timoteju* prvih nekoliko tjedana. Zatim smo proveli neko vrijeme proučavajući *Stari zavjet* i razmatrajući knjigu o Joni. Slijedilo je proučavanje osoba kao što su Kaleb, Gideon, Samson, Ruta, Ilija i ostali, uglavnom jednotjedno ili dvotjedno. Tada smo se usredotočili na novozavjetnu knjigu - *Poslanicu Galaćanima*. Od 66 knjiga, od mnoštva ličnosti i tema, dodirnuli smo samo površinu.

4. PRIPREME ZA VOĐENJE

Ivan je sjedio u velikom razredu nedjeljne škole čekajući početak sata. Učitelj je stao pred razred i rekao: "Jutros nas čeka poseban doživljaj. Ivan nam je pristao govoriti." Ivana je preplavila panika jer se sjetio da su ga za to zamolili još nekoliko tjedana ranije. Potpuno je zaboravio! Polako ustajući krenuo je prema podiju, sav smeten. Što da učini? Što da kaže?

Ubrzo je odlučio govoriti o onome što je toga jutra čitao za trenutaka provedenih nasamo s Bogom. Razred od te pouke nije imao mnogo koristi, ali Ivan je nikada nije zaboravio.

Uspješno vođenje biblijskih proučavanja zahtijeva pomne pripreme. Ipak, mnogi čekaju posljednji trenutak i onda na brzinu nešto sklepuju. Nije ni čudo što su im proučavanja nezanimljiva i bez učinka. Ovo poglavlje će vam, kao i sljedeća dva, razložiti osnove pripremanja, bez obzira koristite li se priručnikom ili pišete vlastita pitanja.

Uz molitvu razmislite koliko biste vremena trebali provesti pripremajući se. Jedna biblijska rasprava obično zahtijeva otprilike dva sata pripreme, iako to ovisi o osobi. To vrijeme treba posvetiti molitvi i biblijskom proučavanju.

Molitva

U 15. poglavlju *Evandjelja po Ivanu* Isus nas upozorava: "Bez mene ne možete ništa učiniti." Naravno da nešto *možete* učiniti. Možete pomno pripremiti, čak i voditi korisno proučavanje. Ali bez Gospodina ono neće imati duhovnu vrijednost. Pavao je uvidio tu činjenicu kada je napisao: "Naše borbeno oružje nije tjelesno. Naprotiv, ono je božanski jako za rušenje utvrda." (*Druga poslanica Korinćanima* 10:45).

Gospodin je jedini koji može uništiti duhovne utvrde u našim životima – ona područja gdje moramo najviše duhovno rasti. On je jedini koji može naše napore: kao puku aktivnost: promijeniti u službu koja mijenja živote. Vrijeme provedeno u molitvi nije izgubljeno vrijeme. To vrijeme je prijeko potrebno!

1. Molitva za sebe. Zamolite Boga da vam pomogne razumjeti i primijeniti odlomak iz teksta na vlastiti život. Ako se to ne dogodi: nećete biti spremni voditi druge. Charles Spurgeon: veliki propovjednik iz XIX. stoljeća: jednom je napisao da je uvijek razmišljao o *Pismu* "za okrjepu vlastite duše – ne na profesionalan način redovitog sastavljača propovijedi: već meditirajući nad tekstom za vlastitu korist. Moram spoznati dragocjenost doktrine u vlastitom iskustvu".

Zamolite Boga da vam pomogne razumjeti tekst i pitanja za proučavanje: tako da se možete usredotočiti na pomaganje članovima grupe u učenju iz *Pisma*.

Zamolite ga da vas iznova ispuni svojim Duhom: da biste se oslobodili nesigurnosti koja može vrlo lako smetati djelovanju Božjeg Duha u grupi.

2. Molitva za članove grupe. Mislite na njih pojedinačno: na njihove snage: slabosti: interese i proučavanje *Pisma*. Molite se da im Bog pomogne otkriti dio bogatstva i izazovnosti poglavlja. Neka

vam Pavlova molitva bude uzor. "I ovo je moja molitva: neka vaša ljubav sve više raste u pravoj spoznaji i svakom rasuđivanju da mogete prosuditi ono što je bolje: da budete čisti i besprijekorni za Kristov dan: i na slavu i hvalu Božju puni roda – pravednosti – koja dolazi po Isusu Kristu" (*Poslanica Filipljanima* 1:9-11).

Biblijsko proučavanje

Pošto ste se zajedno s grupom udubili u molitvu, spremni ste započeti s proučavanjem. Martin Luther je biblijsko proučavanje usporedio sa skupljanjem jabuka. "Prvo prodrmam cijelo stablo, kako bi najzrelije pale. Tada se popnem na drvo i prodrmam svaku veću granu, a onda svaku grančicu i gledam pod svaki list." Evo kako možete slijediti njegov savjet:

1. Proučavate li knjigu, počnite je čitati od početka prema kraju. Taj pregled će vam pomoći da shvatite temu knjige. Pitajte se kako svako poglavlje pridonosi toj temi. Posebnu pozornost posvetite kontekstu odlomka koji će grupa proučavati. Ako je knjiga preduga da se odjednom pročita, prijedite samo preko sadržaja, obraćajući posebnu pozornost odlomcima i naslovima poglavlja.
2. Zatim ponovno pročitajte odlomak za proučavanje koje ćete voditi. Pokušajte otkriti glavnu misao odlomka. Tada se upitajte kako njegovi dijelovi pridonose glavnoj misli. U tom trenutku glavni vam je cilj razumjeti što je pisac tog teksta želio poručiti izvornim čitateljima, i zašto.
3. Dok proučavate, imajte pri ruci rječnik i Biblijski rječnik. Koristite se njima kako biste potražili nepoznate riječi, imena ili mjesta.
4. Kad ste shvatili osnovnu misao odlomka i kako su ga razumjeli izvorni čitatelji, razmišljajte o tome kako ga možemo razumjeti u sličnim situacijama danas. Što vam govori o vašim vlastitim potrebama i potrebama vaše grupe? Koje nam ohrabrenje, savjet, zapovijed ili obećanje nudi? Detaljno proučite odlomak prije nego počnete rad s priručnikom. (Za dodatne ideje kako proučavati knjigu ili odlomak pogledajte 5. poglavlje.)
5. Pomno prođite svako pitanje u priručniku. (Ako se ne koristite priručnikom, pogledajte 6. poglavlje.) Provedite vrijeme u razmišljanju i meditaciji dok sastavljate odgovore. Philip Henry je napisao: "Na dvaput obojenoj haljini boja će dugo biti postojana, a jednako će tako biti postojana i istina o kojoj smo razmišljali."
6. Napišite svoje odgovore na list papira ili u prostor predviđen u priručniku. Pisanje ima izniman učinak na um. Ono nas primorava da razmišljamo i da jasno izrazimo svoje razmišljanje o odlomku. Također nam pomaže da zapamtimo što smo proučavali.
7. Ako priručnik koji upotrebljavate ima upute za voditelje, pobliže se upoznajte s tim uputama. One su uglavnom namijenjene da vam pomognu na nekoliko načina. Najprije, kazuju vam što je kanio pisac priručnika dok je pisao proučavanje. Razmislite kako su pitanja za proučavanje međusobno povezana da bi postigla cilj. Zatim, upute vam pribavljaju dodatnu informaciju ili komentare na neka pitanja. Nadalje, upute vas mogu pripremiti za teškoće u raspravi. Želite li se podsjetiti nečega spomenuto u uputama, zabilježite to ispod pitanja u proučavanju.

Neki profesor sjemeništa znao je ukazivati na "usporedbu s automatom za kikiriki" (jer je jedan takav stroj bio u podrumu knjižnice). Usporedba je vrlo jednostavna. Ubacite jednu kunu i dobijete kikiriki u jednakoj vrijednosti. *Biblija* o tome kaže: "Što tko sije, to će i žeti" (*Poslanica Galaćanima* 6:8). Dobre biblijske rasprave malokad se zbivaju slučajno. One su rezultat pomnjive pripreme.

5. KAKO PROUČAVATI BIBLIJU

Prije nekoliko godina "New York Times" je reklamirao knjigu *Kako čitati knjigu* Mortimera Adlera. Ispod slike zburjenog mladića koji čita prvo ljubavno pismo koje je dobio, pisalo je:

Kako čitati ljubavno pismo

Ovaj mladić je upravo primio svoje prvo ljubavno pismo. Možda ga je pročitao tri do četiri puta, ali zapravo ga tek počinje čitati. Kad bi ga čitao potanko kako bi htio, trebalo bi mu nekoliko rječnika i prilično temeljitog rada s nekoliko etimologa i filologa. Ali na koncu će ga i sam uspješno pročitati.

Razmišljat će o mogućoj nijansi značenja svake riječi, svakog zareza. Pismo započinje s *Dragi Johne*. Što te riječi zapravo znače, pita se on. Nije napisala *najdraži* zato što se stidjela? Bi li *Dragi moj Johne* zvučalo odviše formalno? Ma, možda bi rekla *Dragi taj i taj* bilo kome! Zabrinut, mrk pogled pojavi se na njegovom licu. Ali nestane čim počne stvarno razmišljati o prvoj rečenici. Ona *to* sigurno ne bi napisala bilo kome!

I tako nastavlja čitati pismo, trenutak u oblacima, sav sretan, a drugog trenutka na sto muka. U glavi mu se roji mnoštvo pitanja. Još će nekoliko tjedana tražiti odgovore na njih."¹

Oglas završava riječima: "Kad bi ljudi čitali knjige barem djelomice koncentrirani kao dok čitaju ovaj oglas, bili bismo rasa mentalnih genija."

Biblija je Božje ljubavno pismo upućeno nama. Kad bismo željeli iskusiti gorljivost i silinu osjećaja mladića iz oglasa, morali bismo samostalno naučiti kako proučiti pismo. U ovome su poglavlju razmotrene temeljne vještine proučavanja *Biblije*. Bez obzira hoćete li se koristiti priručnikom za proučavanje ili ćete pisati vlastita pitanja, riječ je o vitalno važnim vještinama koje treba naučiti.

Da bismo *Bibliju* čitali s razumijevanjem, moramo odgovoriti na tri osnovna pitanja: 1. O čemu *Biblija* govori? 2. Što *Biblija* želi poručiti? 3. Što *Biblija* želi reći upravo meni?

Odgovor na prvo pitanje zahtijeva *opažanje*.

Odgovor na drugo pitanje zahtijeva *tumačenje*.

Odgovor na treće pitanje zahtijeva *primjenu*.

Prvi korak: Opažanje

Sherlock Holmes bio je poznat po iznimnoj moći opažanja. Jednog je dana u Holmesov ured ušao neki neznanac. Detektiv ga je pomno pogledao i rekao Watsonu: "Osim očitih činjenica da je nekada radio rukama, da ušmrkava drogu, da je mason, da je bio u Kini i da u posljednje vrijeme dosta piše, ne mogu ništa drugo zaključiti."²

Watsona je zaprepastila njegova sposobnost opažanja. "Nisam mogao a da se ne nasmijem lako-ći kojom si objasnio tijek svojeg zaključivanja", rekao je. "Kad čujem tvoje razloge, problem mi uvijek izgleda tako smiješno jednostavnim kao da bih i sam mogao doći do istog zaključka, ali me svaki tvoj sljedeći zaključak zbuni, dok ne objasniš kako si do njega došao. Ipak, vjerujem da vidim jednako dobro kao i ti!"

"Zamalo", odgovorio je ... bacivši se u naslonjač. "Ti vidiš, ali ne opažаш." ³

Prvi korak koji treba učiniti u osobnom proučavanju *Biblije* je *opažati* u odlomku ili knjizi koje proučavate.

Kao dobar detektiv, vježbajte oči da vide i ono što je očito, i ono što nije. To možete naučiti tako što ćete, poslije čitanja knjige ili odlomka, postavljati što više pitanja.

Rudyard Kipling jednom je napisao: "Imam šest vjernih slugu koje su me naučile sve što znam. Njihova imena su: Što, Gdje, Kada, Kako, Zašto i Tko."

1. Tko – Tko je pisac knjige? Kome piše? Koje se važne i manje važne osobe spominju u tekstu?

2. Gdje – Gdje se događaj zbiva? Spominju li se gradovi i pokrajine? Ako se spominju, potražite ih u biblijskom atlasu ili zemljovidu. (Mnoge *Biblije* sadrže zemljovide.) Ako čitate poslanice, pogledajte gdje su živjeli njihovi primatelji.

3. Kada - Spominju li se vrijeme, dan, mjesec ili godina, i kada se događaj zbija s obzirom na druge događaje?

4. Što – Koje se radnje i događaji zbivaju? Koje se riječi ili misli ponavljaju u odlomku i koje su središnje? Kakvo je raspoloženje (radosno, sjetno)?

5. Zašto – Nudi li odlomak razloge, objašnjenja, izjave, svrhu?

6. Kako – Kako je odlomak napisan? Je li riječ o poslanici, govoru, pjesmi ili prisposobi? Koristi li se pisac govornim figurama (usporedbama, metaforama)? Kako je organiziran odlomak (s obzirom na sporedne misli, ljude, zemljopisni položaj)?

Istraživanjem knjige ili odlomka pomoću pitanja, otkrit ćete mnoge važne činjenice. Kada ih otkrijete, *zapišite ih* tako da se kasnije možete na njih vratiti.

Važnost pozornog opažanja ne može se nikada preneglasiti, jer će vaša opažanja formirati temelj za tumačenje. U jednom od svojih najzbunjujućih slučajeva Sherlock Holmes je rekao Watsonu: Došao sam do potpuno pogrešnog zaključka koji pokazuje, dragi moj Watsone, kako je uvijek opasno zaključivati ako nemamo dovoljno podataka."⁴

Drugi korak: Tumačenje

Drugi korak u proučavanju *Biblije* je tumačenje. Tumačeći pokušavate razumjeti činjenice koje ste uočili pozornim promatranjem.

Je li bilo riječi koje niste razumjeli? Doznajte što znače.

Je li se pisac koristio figurativnim jezikom? Treba ga odgonetnuti.

Postoje li glavne misli? Pokušajte shvatiti njihovo značenje i važnost.

Jeste li imali teškoća? Pokušajte ih riješiti.

Značenje, važnost, objašnjenje – to su ciljevi tumača. Kako doći do tih ciljeva? A kad dođete do njih, kako ćete znati da niste pogriješili?

Jeste li primjerice kada raspravljali o odlomku iz *Pisma* s nekim tko je iznenada rekao: "To je samo tvoje tumačenje, a moje je jednako dobro kao i tvoje!"

Čovjek je djelomice u pravu. Ljudi se često ne slažu oko toga kako bi *Bibliju* trebalo tumačiti. Ali to što postoje mnoga različita tumačenja odlomka, ne znači da su sva ispravna. Ispravno tumačenje mora ispunjavati jedan uvjet: mora biti u skladu s *pisčevim* tumačenjem. Možete imati naoko divno tumačenje *Pisma*, ali ako je drukčije od onog što je pisac kanio reći, neispravno je.

Kako onda možete otkriti piščevo značenje?
S pomoću sljedećih pet koraka:

- Otkrijte povijesni kontekst knjige koju proučavate.
- Ustanovite koja je to vrsta literature.
- Napravite pregled knjige.
- Proučavajte knjigu odlomak po odlomak.
- Usporedite svoje tumačenje s nekim dobrim komentarom.

1. Otkrijte povijesni kontekst knjige koju proučavate.

Događaji opisani u Bibliji zbili su se prije nekoliko tisuća godina. Očita je teškoća razumijevanja tih događaja: *Nismo bili ondje!* Zbog toga često nemamo važne podatke o pozadini ili kontekstu u kojima su se ti događaji odigrali.

Gotovo svaka novozavjetna poslanica bila je, primjerice, napisana s nakanom da uputi na određeni problem ili na nekoliko problema: Galaćani su se pokušavali opravdati Zakonom; Korinćani su htjeli znati odgovore na pitanja o braku, duhovnim darovima, mesu žrtvovanom idolima itd. Timotej je trebao znati kako uspostaviti red u Crkvi. Ako ne razumijemo te probleme ili pitanja, poslanice ćemo čitati kao da slušamo samo jednu stranu telefonskog razgovora. Čujemo što pisac kaže, ali ne znamo zašto to kaže. Tako je i kada čitamo ostale biblijske knjige. Znamo samo polovicu priče!

Jedan od načina da se sazna o pozadini ili kontekstu psalma, proročke knjige ili novozavjetne poslanice jest da se traži glavna misao knjige ili odlomka. Na primjer, u *Prvoj Ivanovoj poslanici* 2:26 čitamo: "Ovo vam pišem o onima koji vas pokušavaju zavesti". Nadalje, doznajemo da su ti lažni učitelji najprije bili članovi Crkve: "Od nas u izišli, ali nisu pripadali nama" (2:19). Ivan ih naziva "antikristima" (2:18). Postoje mnoge druge izjave, neke eksplicitne, koje nam dodatno objašnjavaju situaciju u kojoj su se Ivanovi čitatelji nalazili.

Kad jedanput pomno pročitate knjigu ili odlomak, korisno je pogledati u neki biblijski rječnik ili priručnik. Na primjer, pod *Ivanove poslanice* naći ćete dodatne informacije o pozadini i okolnostima u kojima je napisana *Prva Ivanova poslanica*. Dobro je pročitati srodne odlomke u *Bibliji*. Na primjer, *Psalam 51* je napisao David nakon preljuba s Bat-Šebom. O Davidu i Bat-Šebi možemo pročitati u *Drugo knjizi o Samuelu* 11-12. Naslov iznad njega upućuje nas zašto je napisan. Ako takve informacije nema, biblijski rječnik će uglavnom spomenuti srodne odlomke. Proučavate li *Poslanicu Filipljanima*, na sličan ćete način pogledati u *Djela apostolska* u kojima piše o osnivanju Crkve u Filipima (*Djela* 16). Što više znate o povijesnom kontekstu biblijskog odlomka, bolje ćete se osposobiti za razumijevanje piščeve poruke. Takva je informacija poput dijela slagalice koji nedostaje. Kad su svi dijelovi na svojem mjestu, cijela slika postaje jasnija.

2. Utvrdite koju vrstu literature proučavate.

Biblijski pisci su pisali različita djela – pripovijesti, poslanice, pjesme, izreke, prispodobе i simboli-ma. Vrsta djela pridonosi bogatstvu i ljepoti stila.

a) *Rasprava*. Novozavjetne poslanice su očit primjer rasprave - proširene, logične diskusije. Neke od proročkih propovijedi i duljih Isusovih propovijedi također pripadaju ovoj kategoriji.

b) *Pripovijesti u prozi*. Proznim stilom pisane su knjige kao što su *Postanak*, *Jošua* i evanđelja. Pisac opisuje i preinačuje teološki važne prizore i događaje iz biblijske povijesti.

c) *Poezija*. Psalmi, dakako, pripadaju ovoj vrsti. Poezija se koristi figurativnim jezikom i brojnim usporedbama. U osnovi je emocionalna.

d) *Izreke*. Izreke su mudre poslovice. To su praktična načela za život. Ne treba ih brkati za zapovijedima ili obećanjima.

e) *Prispodobе*. Isus se koristio prispodobama više nego itko drugi u Pismu. Prispodoba objašnjava istinu s pomoću priče ili analogije. To je proširena usporedba ili metafora.

f) *Proročka književnost*. Proročke knjige sadrže knjige četvorice velikih proroka (Izaijinu, Jeremijinu, Ezekielovu i Danielovu) i dvanaestorice malih proroka (Hošeinu, Joelovu, Amosovu i ostale, do

Malahijine). Proroci su bili Božji glasnici, a najavljivali su prokletstva i blagoslove povezane s Božjim savezom s Izraelom.

g) *Apokaliptička literatura*. Knjiga proroka Daniela i *Otkrivenje* posebna su vrsta proroštva, poznata kao apokaliptička. Riječ *apokalipsa* znači *razotkriti* ili *otkriti* nešto skriveno. Jedno od izrazitih obilježja ovih knjiga je uporaba simbola.

Kad ste utvrdili koju vrstu literature proučavate pogledajte u biblijski rječnik. Proučavate li, primjerice, psalme, dobro je ondje pročitati o hebrejskoj poeziji, da biste znali kako je sastavljena. Isto tako, proučavate li *Otkrivenje*, pročitajte iz rječnika o apokaliptičkoj literaturi jer ćete ondje naći prijedloge za ispravno tumačenje.

3. Načinite pregled knjige

Na nekoj ravnoj poljani u Peruu arheolozi su otkrili mnoštvo čudnih crta dugih šezdesetak kilometara. Arheolozi su najprije mislili da su to drevne ceste. Tek kad su slučajno letjeli zrakoplovom iznad tog područja, otkrili su pravo značenje tih crta. Tvorile su crtež, golemu sliku koja se mogla vidjeti samo s velike visine.

U biblijskom proučavanju korisno je načiniti pregled knjige koju proučavate. Dijelovi knjige dobiju svoje pravo značenje tek u cjelini. Ali zapamtite, način na koji je knjiga pisana usko je povezan s književnom vrstom kojoj pripada. U *Poslanici Rimljanima* pronaći ćemo mnoštvo zamisli. Povijesna su izvješća sastavljena na različite načine. *Postanak* (od 11. poglavlja) govori o ljudima: Abrahamu, Izaku, Jakovu i Josipu. Zbivanja u *Izlasku* obilježena su zemljopisnim mjestima: Egiptom, putom prema Sinaju i gorom Sinaj. *Evangelje po Ivanu* prvenstveno je usredotočeno na nekoliko "znakova" koje Isus učinio. *Psalam 119* sastavljen je od slova hebrejskog alfabeta!

a) *Najprije brzo pročitajte knjigu*. Čitajući pokušajte prepoznati glavnu temu. Tema *Poslanice Rimljanima* je, primjerice, opravdanje vjerom. Ako je nemoguće pročitati cijelu knjigu na jednom sastanku, pokušajte letimice pročitati sadržaj, obraćajući posebnu pozornost na naslove poglavlja ili odlomke u vašoj Bibliji.

b) *Zatim pokušajte pronaći glavne odlomke ili podjele unutar knjige*. Glavna podjela *Poslanice Rimljanima* je, primjerice, na odlomke 1-5, 6-8, 9-11 i 12-16. Svaki od tih odlomaka prvenstveno se bavi jednom temom. Kad ju prepoznate, pokušajte ju sažeti – dajte joj kratak opisni naslov. Na primjer, različiti odlomci *Poslanice Rimljanima* mogli bi biti naslovljeni: opravdanje (1-5), svetost (6-8), Božji odnos prema Izraelu (9-11) i kršćanski život (12-16).

c) *Zatim potražite manje cjeline* – glavne misli koje čine odlomak. Prvi odlomak *Poslanice Rimljanima* može se podijeliti u dva dijela. *Rimljanima* 1:18-3:20 govori o sveopćoj potrebi za pravednošću, a *Rimljanima* 3:21-5:21 o tome kako nas Bog opravdava kroz Isusa Krista.

d) *Usput tražite veze ili odnose između poglavlja, manjih cjelina i odlomaka*. *Rimljanima* 1:18-3:20 je, primjerice, povezano s 3:21-5:21 jer prvi odlomak govori o ljudskoj potrebi, a drugi upućuje na Božje rješenje. Možete potražiti sličnosti, suprotnosti, uzroke i posljedice, polazeći od općega prema pojedinačnome itd. Stalno se pitajte kako ta poglavlja, manje cjeline i odlomci pridonose glavnoj temi knjige.

Drugim riječima, pregled je kao pogled kroz zoom-objektiv. Započnete s panoramskim pogledom kroz objektiv (čitajući cijelu knjigu), pa se približite objektu promatranja (tražeći glavne odlomke), a onda pogledate sasvim izbliza (tražeći manje cjeline). Tada ste spremni za temeljito koncentriranje na poglavlja, rečenice i riječi.

Što više čitate knjigu, bolje ćete upoznati njezinu strukturu i sadržaj. Prvi pregled pomoći će vam da razumijete knjigu u cjelini. O razumijevanju cjeline ovisi kako ćete tumačiti dijelove knjige. Ali kad upoznate dijelove, možda će se nužno promijeniti i vaše shvaćanje knjige u cjelini, itd. Svakim novim prolaženjem kroz taj proces približavat ćete se onome što je pisac kanio reći.

4. Proučavajte knjigu poglavlje po poglavlje.

Kad imate pregled strukture i sadržaja knjige, počnite je proučavati poglavlje po poglavlje. Ali ne zaboravite da *Biblija* u početku nije imala poglavlja ni stihove (čak ni interpunkciju). Iako su sve to korisni dodaci u našim *Biblijama*, ne moramo ih se držati.

a) Pročitajte poglavlje nekoliko puta kako biste upoznali sadržaj. Dok čitate, tražite *glavnu temu* poglavlja.

b) Pošto ste pronašli glavnu temu, doznajte što pisac o njoj kaže. Proučavate li nekoliko stihova, upitajte se kako se razvijaju i objasnite glavnu temu. Proučavate li skupinu poglavlja, pitajte se kako svako poglavlje pridonosi glavnoj temi te skupine. Isto tako radite ako proučavate odlomke knjige.

c) Obratite pozornost na kontekst poglavlja koje proučavate. Pročitajte stihove ili poglavlja ispred i iza poglavlja koje proučavate. Pitajte se: "Zašto je napisan ovaj stih ili poglavlje?" Vodite računa o tome kako se poglavlje odnosi na glavnu piščevu postavku ili temu.

d) Obratite pozornost na ozračje ili raspoloženje. Tuga i agonija prožimaju Isusovo iskustvo u Getsemaniju. *Poslanica Galaćanima* izražava žestinu Pavlove srdžbe na Židove i njegovu uznemirenost zbog Galaćana. *Psalam 100* ispunjen je radošću. Kako je ovakvo biblijsko proučavanje subjektivno, može vam dati bogat uvid u osjećaje biblijskih osoba.

5. Usporedite svoje tumačenje s nekim dobrim komentatom.

Kada smatrate da ste razumjeli glavnu temu poglavlja i što pisac o njoj govori, usporedite svoje tumačenje s tumačenjem nekoga dobroga komentara. On vam može dati dodatni uvid u nešto što ste možda izostavili. Može služiti i kao pomoć u ispravljanju nečega što ste pogrešno razumjeli. Ali dajte sve od sebe da sami shvatite poglavlje prije nego što pogledate u komentar.⁵

Treći korak: Primjena

Krajnja svrha biblijskog proučavanja nije da nas pouči, već da nas mijenja. U *Poslanici Rimljanima* 12:2 Pavao nas potiče: "Nemojte se prilagođavati ovom svijetu! Naprotiv, preobličavajte se obnovom svoga uma."

Budući da proučavajući *Pismo* obnavljamo svoj um, Sveti Duh nas postupno mijenja u sliku Isusa Krista. Da bismo pravilno primijenili *Pismo*, moramo razumjeti njegovu prirodu. Rekli smo da je gotovo svaka biblijska knjiga napisana da uputi na neke probleme, potrebe i pitanja ljudi koji su živjeli u ono vrijeme. Korinćani su imali probleme s razmiricama, nemoralom, brakom, hranom žrtvovanom idolima, duhovnim darovima i sudskim parnicama između vjernika. Pavao je napisao *Prvu poslanicu Korinćanima* da bi odgovorio na njihova konkretna pitanja.

I danas se suočavamo s takvim nevoljama i nedoumicama. Još je uvijek moguće tužiti sudu vlastitog brata u Kristu i još uvijek nas muče pitanja u svezi s brakom. Naši problemi i potrebe vrlo su slični onima koje su imali ljudi o kojima izvještava *Biblija*. To je prirodno jer svi pripadamo istome ljudskom rodu.

Na što treba paziti pri proučavanju?

1. Proučavajte pažljivo. Proučavajte *Bibliju* jednako marljivo i pomno kao što biste učili za test ili za vozački ispit.

2. Uzmite u obzir da je pisac izravan i otvoren. Nemojte pokušavati naći skrivena značenja, već tražite jasna učenja, koja se u početku mogu činiti jednostavnima i očitima. Iznova moramo naučiti osnovne biblijske pouke.

3. Koristite se suvremenim prijevodima *Biblije*.

4. Neka gradivo "dozre". Pokušajte proučiti tekst nekoliko dana prije, tako da može dozreti u vašem umu i da možete biti spremni na pitanja koja vas čekaju u razgovoru s prijateljima ili pri korištenju priručnikom.

Tako smo došli do prvoga načela primjene:

1. PRAVILO: *Kad god je naša situacija istovjetna onoj u kojoj su bili izvorni čitatelji, Božja riječ nama govori isto što i njima.*

Ali, neke situacije iz njihova vremena ne poklapaju se potpuno s današnjima. To je razumljivo jer su suvremena i biblijska kultura vrlo različite. Gotovo nitko u našem društvu, primjerice, ne žrtvuje hranu idolima. U takvim primjerima treba se držati drugoga načela primjene:

2. PRAVILO: *Kad god se naša situacija ne poklapa s onom u kojoj su se nalazili izvorni čitatelji, treba pronaći načelo u Božjoj Riječi upućenoj njima.*

Kakvo je bilo načelo u Pavlovim riječima o hrani žrtvovanoj idolima? Pavao se zabrinuo da Korinćani čine nešto što ljude s osjetljivom savjesti navodi na grijeh. "Zato, ako će jelo navesti na grijeh mog brata, doista neću više nikada jesti mesa, da svoga brata ne navedem u grijeh" (*Prva poslanica Korinćanima* 8:13). To se načelo može primijeniti na mnoge današnje situacije, primjerice pri traženju odgovora na pitanje smije li kršćanin piti alkoholna pića u nazočnosti nekoga tko je prije bio alkoholičar – ili smije li uopće piti alkohol.⁶

Kada jednom shvatite kako ta načela valja primjenjivati, vidjet ćete da se Božja riječ može neograničeno primjenjivati i danas. Možete pitati:

- Postoji li zapovijed kojoj se trebam pokoravati?
- Postoji li obećanje?
- Postoji li primjer koji trebam slijediti?
- Postoji li grijeh koji trebam izbjegavati ili priznati?
- Postoji li razlog za zahvalnost ili za slavljenje?
- Što mi ovaj odlomak govori o Bogu, o Isusu, o meni, o ostalima?

Ako pišete vlastita pitanja za raspravu, možete se koristiti prijedlozima iz sljedećega poglavlja.

Vježbom do (gotovo) savršenstva

Učiti proučavati *Bibliju* je kao stjecati bilo koju drugu vještinu – što to više činite, postaje sve lakše. U početku vam slijeđenje koraka iz ovoga poglavlja može izgledati mehaničkim, kao kad učite pisati na pisaćem stroju. Ali nakon nekog vremena, mnoge ćete od tih koraka činiti mnogo prirodnije, gotovo automatski. I zapamtite – niste sami u biblijskom proučavanju. Sveti Duh nije napisao *Pismo* da bi nas zbunio. On će vam pomoći da razumijete i primijenite *Bibliju* kada se molite, marljivo proučavate i koristite mnogim dostupnim pomoćnim sredstvima za proučavanje.

6. KAKO SASTAVITI PITANJA

Dobra pitanja su poput ključeva koji otvaraju odlomak. Pomažu nam da razumijemo o čemu je u odlomku riječ, da protumačimo njegovo značenje i da naučeno primijenimo. Dobra su pitanja također poput dirigentskog štapića u ruci ravnatelja simfonijskog orkestra. Pomažu da se glazbenici drže nota i da zajedno skladno sviraju.

Treće poglavlje predlaže uporabu priručnika u vođenju rasprave. Međutim, katkad ćete htjeti napisati vlastita pitanja. Za knjigu ili temu koju proučavate možda neće biti dostupan dobar priručnik. Ili ćete možda htjeti napisati proučavanje za posebne potrebe svoje grupe.

Čak i s priručnikom za proučavanje korisno je znati kako smisliti pitanja. Katkad, kad živahna rasprava skrene s teme, možete postaviti dopunska pitanja da bi ona ostala konstruktivnom. Možete, također, pitanja iz priručnika učiniti osobnima tako da ih prilagodite svojoj grupi.

Ovo će vam poglavlje pomoći da sastavite dobra pitanja i da ih osmislite u dobro organizirano i korisno proučavanje. Zapravo, vodit ćemo vas kroz proces pisanja proučavanja na primjeru iz *Evandjelju po Mateju 20:20-28*:

“Tada pristupi k njemu majka Zebedejevih sinova. Bijahu s njom obadva njezina sina. Pade preda nj ničice da nešto od njega zamoli. On joj reče: ‘Što želiš?’ Ona mu odgovori: ‘Naredi da ova moja dva sina sjednu u tvom kraljevstvu jedan s tvoje desne, a drugi s tvoje lijeve strane!’

‘Ne znate što istete – odgovori Isus. – Možete li piti kalež koji ću ja piti?’ ‘Možemo’, odgovore mu. ‘Istina – reče im – moj ćete kalež piti. Ali ne spada na me da dajem mjesto sa svoje desne ili lijeve strane. Ono pripada onima za koje ga je odredio moj Otac.’ Kad to čuše ostala desetorica, razljutiše se na dvojicu braće. Tada ih Isus dozva k sebi pa im reče: ‘Znate da vladari naroda okrutno postupaju s njima, i da se velikaši služe svojom vlašću protiv njih. Neka ne bude tako među vama! Naprotiv, tko želi biti prvi među vama, neka bude vaš sluga po primjeru Sina Čovječjega, koji nije došao da mu služe, nego da on služi i da dadne svoj život kao otkup mjesto svih!’”

Cilj proučavanja

Kaže se: “Ako gađaš ni u što, pogodit ćeš svaki put.” Kako je to istinito! Dobro proučavanje treba imati jasno određenu svrhu. Kad ste samostalno proučili odlomak, sročite u jednoj rečenici svrhu proučavanja zasnovanu na temeljnom žarištu odlomka. U navedenom biste odlomku, pošto Isus govori o značenju uzvišenosti, mogli reći: “Svrha je ovih riječi naučiti nas pravom značenju uzvišenosti.” Prije nego što napišete poentu proučavanja odredite svrhu, tako da se ona odrazi u pitanjima.

Uvod u proučavanje

Uvod može odrediti ozračje cijelog proučavanja. Poenta odlomka koju ste odredili može poslužiti kao prirodna tema za uvodno izlaganje. Dobar bi uvod trebao imati tri obilježja:

Najprije, treba biti zanimljiv. Na početku proučavanja ljudima misli uglavnom bježe. Dobar uvod trebao bi im privući pozornost.

Zatim, dobar uvod treba uputiti na potrebu. Ako ljudi smatraju da će odlomak govoriti o njihovim stvarnim životnim potrebama i nedostacima, zaželjet će ga bolje proučiti.

Nadalje, dobar uvod treba usmjeriti grupu prema odlomku koji se proučava. Ukratko, treba opisati temu odlomka i kako je ona povezana s potrebama grupe.

Imamo li na umu ove ciljeve, uvod za *Evandjelje po Mateju 20* mogao bi biti: *Moć, slava, uspjeh*. To su obilježja visokog položaja u našem društvu. Ljudi žele biti na vrhu kako bi bili poznati i kako bi uživali u raskoši.

Prema tim mjerilima, malo tko postigne tako visok položaj. Ali u *Evandjelju po Mateju 20* Isus potpuno preokreće svjetsko poimanje veličine. Nudi nam, osim toga, priliku da postanemo uistinu veliki.

Vrste pitanja

Kada počnete sastavljati pitanja za proučavanje, trebate znati da postoji nekoliko vrsta pitanja:

1. Uvodna pitanja. Uvodno pitanje postavite na početku proučavanja, prije nego što pročitate odlomak. Ono može potaći raspravu na tri načina:

Najprije, pomaže članovima grupe da se zbliže. Bez obzira na to koliko se ljudi međusobno poznaju ili koliko se udobno osjećaju jedni s drugima, uvijek ima ukočenosti koju treba prebroditi prije nego što počnu iskreno razgovarati. Uvodno pitanje pomaže da se probije led. Proučavamo li, primjerice, *Mateja 20*, mogli bismo upitati: "Što ste, kao dijete, željeli postati kad odrastete?"

Zatim, uvodno pitanje potiče ljude da razmišljaju o temi proučavanja. Većina će imati mnogo toga drugog na umu (ručak, važan sastanak, kako popraviti auto) što neće imati nikakve veze s proučavanjem. Kreativno pitanje će zaokupiti njihovu pozornost i potaći ih na raspravu.

Nadalje, uvodno pitanje može nam otkriti kako *Biblija* može preobličiti naše misli i osjećaje. Posebno je važno da ne pročitate odlomak prije nego što postavite uvodno pitanje. Učinite li to, umjesto inače iskrenih odgovora i reakcija dobit ćete uljepšane jer će ljudi misliti kako se od njih očekuje da odgovore u skladu s biblijskim stavom. Iskreni odgovori na različita pitanja, prije spoznaje što *Biblija* o njima kaže, mogu članovima grupe pomoći da uvide koje misli i stavove trebaju mijenjati. Primjerice, u našem proučavanju mogli bismo postaviti pitanje: "Osjećate li se uspješnima? Objasnite zašto, a ako ne, zašto ne?"

2. Pitanja opažanja. Dok ste samostalno proučavali odlomak, zapazili ste mnoge važne činjenice koje odgovaraju na pitanja *tko, što, kada, gdje, zašto i kako* (pogledajte 5. poglavlje). Neke od tih činjenica bile su važnije od drugih u tumačenju i primjeni odlomka. Sada želite pomoći grupi da zapazi te važne činjenice. Činite to tako što ćete opažanja pretvoriti u pitanja. Sljedeća su opažanja iz *Evandjelja po Mateju 20*, primjerice, pogodna za postavljanje pitanja:

Opažanje: Glavne osobe u ovom odlomku su Isus, majka i dvojica njezinih sinova te ostalih deset apostola.

Pitanje: Tko su glavne osobe u odlomku?

Opažanje: Majka je zamolila Isusa da dopusti dvojici njezinih sinova sjesti s njegove desne i lijeve strane u Kraljevstvu.

Pitanje: Koju je uslugu majka zatražila od Isusa?

Opažanje: Isus izjavljuje da se nevjernici smatraju uzvišenima kad im drugi služe. On, međutim,

kaže da je uzvišeno služiti drugima.

Pitanje: Što Isus u ovom odlomku kaže o uzvišenosti?

Dobra pitanja opažanja trebaju potaknuti grupu na istraživanje odlomka i njegova sadržaja. Ne bi trebala biti tako jednostavna ili površna da se na njih može odgovoriti s jednom ili s dvije riječi.

3. Pitanja tumačenja. Pošto ste razmotrili činjenice iz odlomka, pokušajte *protumačiti* značenje i važnost tih činjenica. Shvatili ste glavnu misao odlomka i kako dijelovi odlomka pridonose toj glavnoj misli. Sad želite potaknuti grupu da shvati značenje odlomka. *Činite to pretvarajući važna tumačenja u pitanja.* (Oprez: Provjerite ostavljaju li vaša pitanja članovima grupe slobodu da sami dođu do vlastitog tumačenja, čak i ako se njihovi stavovi razlikuju od vaših.)

Sljedeći primjeri iz *Evandjelja po Mateju 20* objašnjavaju vam kako to možete učiniti.

Tumačenje: Mjesta za sjedenje s desne i s lijeve strane domaćina su počasna mjesta. Dvojica sinova htjeli su drugi i treći najviši položaj u Kraljevstvu.

Pitanje: Što bi značilo sjediti Isusu s lijeva i s desna u Kraljevstvu?

Tumačenje: Isus rabi riječ *kalež* kao metaforu za patnje, posebice za patnju koja vodi u smrt. Isus bi umro, a dvojica sinova također jer su bili njegovi bliski sljedbenici.

Pitanje: Što predstavlja kalež iz kojeg će Isus i dvojica sinova piti?

Tumačenje: Desetorica apostola bili su srditi jer su najviša mjesta u Kraljevstvu željeli za sebe, ali su dvojica sinova prvi pokušali doći do Isusa.

Pitanje: Što mislite, zašto su se desetorica apostola srdili na dvojicu sinova?

4. Pitanja primjene. Nakon što ste razmotrili i protumačili odlomak, pokušali ste ga primijeniti na svoj život. Temeljitim razmišljanjem i molitvom uvidjeli ste koje svoje stavove, odnose i postupke trebate početi mijenjati. Sada trebate pomoći članovima grupe da razmisle kako bi trebali primijeniti opaženo i protumačeno.

Učinite to tako što ćete neke o nekima od mogućih primjena napisati pitanja. Ne zaboravite da pitanja moraju biti prilagodljiva, tako da se glavna misao odlomka može primijeniti na različite načine. U proučavanju *Evandjelja po Mateju 20* možete to, primjerice, učiniti ovako:

Primjena: Ovaj odlomak bi trebao utjecati na moj način ophođenja prema obitelji, prema ljudima na poslu i prema onima koji žive oko mene. Kod kuće bih, primjerice, trebao s više volje raditi one poslove koje nitko ne voli raditi – prati suđe i iznositi smeće.

Pitanje: Kako možeš služiti ljudima oko sebe u obitelji, na radnom mjestu, u školi i u društvu?

Primjena: Počet ću razvijati stav služenja. Ovog tjedna dobrovoljno ću oprati suđe, barem dvaput.

Pitanje: Koje konkretno djelo služenja možeš učiniti za nekoga ovog tjedna?

Primjena: Pokažem li volju za kućanske poslove, drugi će mi početi prepuštati poslove koje nitko ne želi raditi. Mogu me na taj način iskorištavati, kao što sam ja prije njih iskorištavao.

Pitanje: Pokušao si služiti drugima, s kojim se teškoćama možeš susresti?

Pitanja primjene trebaju biti u bliskoj vezi s osnovnim točkama odlomka. Bolje je imati tri ili četiri pitanja raspoređena tijekom trajanja proučavanja, nego jedno ili dva na kraju.

5. Pitanja pregleda i sažetka. Pitanje pregleda daje grupi pregled odlomka ili knjige kao cjeline, prije nego što počne proučavati njihove dijelove. Pitanja sažetka nam pomažu da sažmemo glavne točke odlomka ili knjige, pošto smo ih pročitali.

a) *Pregled*: Pokušajte sebi predočiti ljude i ozračje u *Evandjelju po Mateju* 20:20-28. Opišite što vidite.

b) *Sažetak*: Čemu nas je ovaj odlomak poučio?

6. Kombinirana pitanja. Ponekad je najbolje postaviti pitanje višestruke namjene. Ono često urodi širom diskusijom nego jednostavna pitanja razmatranja ili tumačenja.

Pitanje, primjerice, može spojiti razmatranje i tumačenje: "Što mislite, zašto je deset apostola tako reagiralo na dvojicu braće?" (Ovo pitanje zahtijeva od grupe da razmotri kako su apostoli reagirali, ali traži da razmisli i zašto.) Ili se pitanjem može započeti razmatranje, a onda nastaviti s pitanjima tumačenja i primjene: "Isus kaže da nije došao da mu služe, već da služi. Kako ti možeš ovog tjedna slijediti njegov primjer?"

Jednako tako, možete započeti pitanje važnim podatkom o pozadini teksta: "Mjesta s desne i s lijeve strane domačina bila su počasna mjesta. Kako nam to pomaže da razumijemo majčin zahtjev?" Često su takva pitanja uspješnija nego ona koja kruto odvajaju razmatranje, tumačenje i primjenu. Ona, također, pomažu u usmjeravanju proučavanja.

Kako organizirati pitanja

Pošto ste napisali pitanja, htjet ćete načiniti konačni raspored. Pokušajte započeti sa svojim uvodom, a nakon toga s uvodnim pitanjem. Zatim pročitajte odlomak. Nastavite s ostalim pitanjima. Možete započeti s pitanjima opažanja, nastaviti s pitanjima tumačenja i završiti s pitanjima primjene. Za neke odlomke iz *Pisma* to bi bio najprirodniji pristup. Ali, proučavanja su uglavnom zanimljivija ako se kombiniraju različita pitanja, tako da se model opažanja, tumačenja i primjene zapravo ponavlja. Također razmislite koja su pitanja zaista neophodna. Označite ih zvjezdicom ili nekim drugim znakom, da ih ne propustite postaviti ako se nađete u vremenskom škripcu. Razmislite li unaprijed kako sve možete skratiti vrijeme proučavanja, to će vam olakšati vođenje drugoga dijela.

Raspored proučavanja:

1. primjer

1. Uvod
2. Uvodno pitanje
3. Čitanje odlomka
4. Pitanje opažanja
5. Pitanje opažanja
6. Pitanje opažanja
7. Pitanje opažanja
8. Pitanje tumačenja
9. Pitanje tumačenja
10. Pitanje tumačenja
11. Pitanje primjene
12. Pitanje primjene

2. primjer

1. Uvod
2. Uvodno pitanje
3. Čitanje odlomka
4. Pitanje opažanja
5. Pitanje tumačenja
6. Kombinirano pitanje opažanja i tumačenja
7. Pitanje primjene
8. Pitanje opažanja
9. Pitanje tumačenja
10. Pitanje primjene
11. Kombinirano pitanje opažanja i tumačenja
12. Pitanje tumačenja
13. Pitanje tumačenja
14. Pitanje primjene
15. Pitanje sažetka

Kako ocijeniti pitanja

Pisanje dobrih pitanja zahtijeva pomno razmišljanje, strpljivost i vještinu. Kao kod svake druge vještine, vaša će se sposobnost usavršiti praksom. Ako ste napisali pitanja za proučavanje, pogledajte ispunjavaju li sljedeće uvjete:

1. Pitanja trebaju biti jasna. Ako nisu, pokušajte ih preinačiti.
2. Pitanja ne bi trebala biti predugačka ili komplicirana. Ako jesu, treba ih razlomiti na više pitanja.
3. Pitanja trebaju voditi raspravu. Ako se na neka od njih može odgovoriti sa *da* ili s *ne*, ili samo jednom riječju, pokušajte ih učiniti izazovnijima.
4. Neka pitanja potaknu grupu da istražuje tekst.
5. Neka vode grupu kroz odlomak u logičnom slijedu.
6. Pitanja trebaju istaknuti osnovne točke odlomka i uputiti na njihovu primjenu.
7. Pitanja se uglavnom trebaju odnositi na jedan odlomak, umjesto da grupa prelazi s jedne knjige na drugu ili s odlomka na odlomak.
8. Treba pripaziti da broj pitanja bude primjeren vremenu određenom za proučavanje. Obično je dvanaest do petnaest pitanja dovoljno za jedna sat proučavanja.

Kao dodatak za ocjenu vlastitih pitanja, razmotrite proučavanje u cjelini.

- Jesu li pitanja skladna?
- Jesu li pitanja u uobičajenom slijedu opažanja, tumačenja i primjene? (Ovaj model može se u proučavanju ponoviti nekoliko puta.)
- Vodi li jedno pitanje prirodno sljedećemu?
- Ostvaruje li proučavanje cilj koji se na početku odredili?

Najbolji način da ocijenite pitanja koja ste sastavili je stvarna razmjena mišljenja u grupi. Ponekad pitanje koje se na papiru čini dobrim ne mora imati učinka u grupi. Isto tako, neka naočigled obična pitanja često su izvrstan poticaj za razvoj rasprave. Stoga je dobra zamisao da se pitanja ponovno ocijene na kraju proučavanja.

Ocjenjivanje pitanja za raspravu

Evo nekoliko primjera koji će nam pojasniti o dobrim i lošim stranama nekih pitanja. Razmotrimo *Evanđelje po Luki 4:38-39*: "Kad ostavi sinagogu, uđe u kuću Šimunovu. Punica Šimunova bijaše u velikoj groznici, pa ga zamole za nju. On se prignu nad nju te zapovijedi groznici, i ova je ostavi. Žena odmah ustade te ih poče posluživati."

Pitanja razmatranja

- 1.a. Tko su osobe u ovom događaju?
- 1.b. Tko su ljudi u ovom primjeru?
- 1.c. Opišite ljude u ovom primjeru
- 2.a. Je li Šimunova punica bila bolesna?
- 2.b. Što se dogodilo s groznicom?

Pitanja razmatranja

Ocjenjivanje

- Ovo zahtijeva od grupe da razmotri cijeli odlomak, ali to se može izraziti jednostavnije, kao u 1.b.
- Jasnije postavljeno pitanje 1.a.
- Riječ opisati potiče opsežnije istraživanje teksta od pitanja *Tko?* i potiče širu raspravu
- Odgovor "Da" može se smatrati prejednostavnim jer baš ne potiče na razmišljanje.
- Isti problem kao u pitanju 2.a.

Ocjenjivanje

- 2.c. Što je radila svaka pojedina osoba u primjeru?
- Potiče istraživanje teksta i daje mogućnost da više osoba odgovara.
- 3.a. Kako je Isus utjecao na različite ljude u primjeru?
- Ovo pitanje ističe Isusa kao središte događaja i podudara se s namjerom Luke, pisca odlomka.
- 3.b. Čemu nas ovaj događaj uči o Isusu?
- Opširnije od 3.a. potiče grupu na razmišljanje o bilo kojem aspektu Isusa iz primjera.
- 4.a. Čemu nas ovaj događaj uči od vjeri?
- U početnoj grupi ovo se pitanje vjerojatno neće lako shvatiti.
- 4.b. Što možemo saznati o vjeri onih koji su zamolili Isusa da pomogne ženi?
- Ovo usredotočuje pozornost na jedan poseban aspekt događaja a da nas ne udaljuje od teme.
- 5.a. Kako Isusovo izlječivanje otkriva Njegov autoritet?
- Ovo nas jednostavno pitanje uvodi u neke osnovne stvari o kojima pisac često govori
- 5.b. Koje su implikacije Isusove moći nad bolešću?
- Za napredniju grupu, ova vrsta pitanja može biti poticajna. Za početnu grupu možda je pitanje 5.c. bolje.
- 5.c. Raspravljajte o tome kako je ovaj događaj s Isusom mogao utjecati na Šimunove ukućane.
- Riječ "raspravljati" potiče na široko istraživanje teme i može dovesti do nekorisnog nagađanja, ako voditelj nije oprezan.
- 6.a. Zamislite da se Šimunova punica:
a) kad Isus dolazi, b) kada bivate iscijeljeni.
- Voditelj može zatražiti od jedne ili dvije osobe da odgovori na pitanja.
- 6.b. Što možemo naučiti o izlječenju iz ovog primjera?
- Nemojte uključivati previše nejasnih pouka.
- 7.a. Razmislimo o tome kako Isus utječe na našu sposobnost i želju da služimo.
- Nije previše poticajno, trebalo bi to postaviti u formi pitanja.
- 7.b. Vjerujemo li da Isus i danas može pomoći ljudima? Na koje načine?
- Ovo pitanje ne upućuje samo na Isusove sposobnosti, već i na našu vjeru i pouzdanje u njega. Ako u vašoj grupi ima onih koji nisu kršćani, tada bi pitanje 7.c. bolje odgovaralo.
- 7.c. Vjerujemo li da je Isus zaista učinio čudo izlječenja, kao što ovaj primjer opisuje? Ako ne, zašto ne?
- Za one koji nisu izgradili dovoljno pouzdanja u Isusa, ovo pitanje pruža mogućnost preispitivanja.
- 7.d. Jeste li zatražili od Isusa da uđe u vaš život i u vaš dom?
Ako ne, zašto?
- Ova vrsta pitanja može izgledati zastrašujuća za neke osobe. Ali, ako je atmosfera proučavanja ugodna, iznenađujuće je kako se nakon ovakvih pitanja može razviti otvorena rasprava.

7. VOĐENJE RASPRAVE

Kucnuo je čas. Sastanak počinje u 19:00, a sada je 18:59. Nemojte paničariti. Zapamtite: to nije predavanje. Vaša je zadaća jednostavno postaviti pitanja i usmjeravati raspravu. Ne morate imati konačne odgovore na sva pitanja! Mnogo je važnije biti ponizan, otvoren i pun razumijevanja za ono čime članovi grupe pridonose raspravi.

Kako stvoriti ugodno ozračje za raspravu

Prije sastanka pokušajte stvoriti ugodno ozračje za raspravu. Ako je moguće, potražite najobičniju prostoriju, kao što je dnevna soba. Umjesto da postavite sjedala u redove, smjestite ih u krug, tako da ljudi jedni drugima gledaju u oči. Prostorija treba biti dobro osvijetljena, a temperatura umjerenjena. Ponudite ljude kavom, čajem ili nekim bezalkoholnim pićem. (To možete učiniti na početku ili na kraju sastanka.) Naša grupa voli da iz ruke u ruku kruži zdjela s kokicama, za one koji žele nešto grickati. Imajte pri ruci koji primjerak *Biblije* više, za one kojima će zatrebati.

Početak

Počnite točno u zakazano vrijeme. Budete li čekali dok svi ne stignu, naučit ćete ljude da kasne. Prvih nekoliko minuta isplanirajte tako da budu zanimljive i korisne onima koji dođu na vrijeme, ali ne i toliko važne da se oni koji dođu kasnije više uopće ne mogu snaći.

Jedan od načina da izidete nakraj s onima koji kasne je da obavijestite ljude da sastanak, primjerice, počinje u 19:00 kako bi ljudi stigli odložiti kapute i popiti šalicu kave, ali da također svima unaprijed kažete kako će samo proučavanje započeti točno u 19:15. Tada svakako započnite proučavanje u točno zakazano vrijeme.

Upoznavanje

Provjerite poznaju li se svi međusobno. Kada su članovi grupe otvoreni jedni prema drugima i opušteni u osobnim odnosima, uglavnom dolazi do dinamične rasprave i korisnog učenja. Kada se članovi jedni pred drugima nelagodno osjećaju, rasprava i učenje obično zamru. Pošto se svatko predstavio, oslovljavajte ljude po imenu tako da ih i drugi zapamte.

Započnite molitvom

Sastanak započnite molitvom. Molite Boga da pomogne svakome od vas razumjeti i primijeniti odlomak koji proučavate. Zamolite li nekoga drugog da moli, pazite da to bude upućena osoba jer neki ljudi nisu navikli moliti u grupi. Grupnu je molitvu najbolje ostaviti za kraj rasprave.

Čitanje odlomka

Nakon uvoda i uvodnog pitanja, pročitajte poglavlje naglas, ako proučavate jedno poglavlje ili manji tekst. Možete sami pročitati poglavlje ili dati nekome drugom da ga pročita. Ali, nemojte zaboraviti da je nekima nelagodno čitati pred drugima naglas, posebice ako se plaše nejasnih ili teoloških izraza. Zamolite li nekoliko osoba da čitaju, neka svaka osoba pročita barem po nekoliko stihova. U praksi se pokazalo da se, pročita li više osoba po samo jedan stih, prekida kontinuitet poglavlja.

Kada proučavate povijesna izvješća, poput onih iz evanđelja ili iz *Djela*, ponekad je potrebno pročitati ih naglašeno dramaturški. Dodijelite uloge različitih osoba koje se spominju. To može oživjeti odlomak i stvoriti iluziju nazočnosti.

Potičite članove grupe da se koriste suvremenim prijevodima *Biblije*.

Načela dobrog vođenja

Dobri su voditelji pomagači. Postignu li da se članovi grupe međusobno prihvaćaju i budu li uspješno poticali raspravu, plamičak koji oni potaknu zapalit će cijelu grupu. Nekoliko će vas načela, budete li ih se pridržavali, učiniti djelotvornim voditeljem.

1. Vaš je voditeljski stav jedan od najvažnijih činitelja u određivanju raspoloženja i tona rasprave. Vaše poštovanje prema autoritetu *Biblije* utjecat će i na druge, čak i ako ga izriječkom ne spominjete. Vaša ljubav i otvorenost prema ljudima u grupi ubrzo će "zaraziti" i one oko vas. Vaš opušten stav i iskreno uživanje u raspravi širit će se na svakog člana grupe već od samog početka.

2. Na početku vašeg prvog sastanka objavite da su proučavanja zamišljena kao rasprava, a ne kao predavanja. Tada započnite s proučavanjem ili navedite sljedeće smjernice za biblijske rasprave:

a) *Biblija* je naš udžbenik. Moramo dopustiti da ona govori sama za sebe, umjesto da ovisimo o onome što smo čuli ili čitali o njoj.

b) Pridržavajte se odlomka koji proučavate. Neka se odgovori temelje na stihovima koji su okosnica rasprave.

c) Shvatite da je doprinos svakog sudionika važan. Slobodno sudjelujte, ali dopustite to i drugima.

3. Ako priručnik za proučavanje ima uvodno poglavlje, pročitajte ga grupi ili ga iznesite u sažetom obliku. To će grupi pojasniti odlomak za proučavanje.

4. Kada grupi počnete postavljati pitanja iz priručnika, treba imati na umu više toga. Najprije, pitanja se često mogu koristiti onako kako su napisana. Ako želite, možete ih grupi pročitati naglas. Ako vam se više sviđa, možete ih izraziti vlastitim riječima. Međutim, ne preporučuje se nepotrebno preinačivati pitanja.

5. Bit će prilika, kada je to primjereno, da se odstupi od priručnika za proučavanje. Možda ste, primjerice, na pitanje već odgovorili. Ako jeste, nastavite sa sljedećim pitanjem. Ili netko može postaviti važno pitanje kojega u priručniku nema. Nađite vremena o njemu raspravljati. Poželjno je postupiti prema nahodaženju. Postoji mnogo puteva kojima možete stići do cilja proučavanja. Ali, najlakši put je uglavnom onaj koji je predložio pisac.

6. Izbjegavajte odgovarati na vlastita pitanja. Ako je potrebno, ponovite ili parafrazirajte pitanje dok ne bude potpuno jasno. Zainteresirana grupa brzo postane pasivna ako joj se čini da će voditelj najviše govoriti.

7. Ne bojte se tišine. Ljudima treba vremena da razmisle o pitanju prije nego što sroče odgovor. Ali pokušajte razlučiti između korisne šutnje (kad ljudi razmišljaju) i uzaludne tišine (kada se vaša pi-

tanja čine nejasnima ili nevažnima).

8. Nemojte se zadovoljiti samo jednim odgovorom. Dodatni doprinosi uglavnom će pridonijeti dubini i bogatstvu rasprave. Upitajte: "Što ostali misle?" ili "Bi li se o tome moglo još što reći?" sve dok svi članovi ne dobiju priliku govoriti.

9. Budite dobrohotni! Ljudi će sudjelovati mnogo gorljivije ako osjećaju da njihove odgovore iskreno cijenite. To se može pozorno slušajući kad netko govori. Drugi je način izriekom pohvaliti nečije sudjelovanje. Dočekujte njihove odgovore pohvalnim primjedbama, kao što su: "Dobro ste to zapazili", ili "Izvršno motrište!" Posebno budite dobrohotni prema sramežljivim ili neodlučnim članovima grupe.

10. Budite spremni priznati vlastito neznanje ili pogreške. Olako se smatra da voditelji moraju imati odgovore na sva postavljena pitanja. Ako se izrekne pogrešan odgovor, ili ako voditelj pogriješi i to ne prizna, duh zajedništva će se poremetiti.

Priznavanje vlastitih nedostataka i slabosti često će povući cijelu grupu na novu razinu otvorenosti prema Božjoj milosti i otvorenosti prema ostalim članova grupe.

11. Povremeno ukratko ponovite ono što je grupa rekla u svezi s odlomkom. To pomaže da se povežu spomenute ideje i daje kontinuitet proučavanju. Ali nemojte propovijedati!

12. Zajednički provedeno vrijeme završite slobodnom molitvom. Omogućite da se mole svi koji to budu htjeli. Zatražite Božju pomoć u primjeni novih spoznaja iz proučavanja.

13. Ne zaboravite završiti na vrijeme. Uvijek postoji napast da se nastavi s proučavanjem. Ali ako je grupa prethodno odlučila početi i završiti u određeno vrijeme, morate uvažavati njihovu odluku. Proučavanja koja redovito traju dulje od dogovorenog vremenskog roka, obično postanu neproduktivna. Bolje ostavite članove grupe sa željom da saznaju više iz *Pisma*, nego sa željom da dobiju manje.

Rješavanje problema

U svakoj raspravi može doći do problema. Ali ako ih se pravilno rješava, ne moraju ugroziti kvalitetu proučavanja.

Što, primjerice, učiniti ako netko stalno vodi glavnu riječ u raspravi? Možete reći: "Da čujemo što drugi misle." Također možete sljedeće pitanje postaviti onima koji do tada nisu sudjelovali: "Da malo čujem što misle oni koji još nisu ništa rekli".

Ako se taj problem nastavi, pokušajte nasamo razgovarati s osobom poslije proučavanja. Pomozite joj da shvati važnost uravnoteženog sudjelovanja. Zamolite ju da vam pomogne ohrabriti povučene i tihe članove grupe.

Kako biste trebali reagirati na odgovore koji su očito pogrešni? Nikada ne treba odgovor jednostavno odbaciti.

Ako je odgovor očito pogrešan, možete pitati: "Na temelju kojeg stiha ste to zaključili?" ili dopustiti grupi da riješi problem. Upitajte: "Što ostali misle o tome?" njihov će odgovor uglavnom biti dovoljan za rješavanje nesporazuma.

Što s prijedlozima? Oni zapravo mogu biti vrlo poticajni. Dopustite ljudima da slobodno iznose svoja mišljenja. Ako neko pitanje ne riješite potpuno, nastavite dalje proučavati i imajte ga na umu za poslije. Sljedeće proučavanje može riješiti taj problem.

Što ako se grupa udalji od teme razgovora? Potičite članove grupe da se vrate na razmišljanje o odlomku. On treba poslužiti kao izvor za odgovore na pitanja. Upućivanje na podatke iz drugih izvora treba također izbjegavati.

Nemojte zanemarivati probleme. Uхватite se s njima u koštac u grupi ili nasamo, ali svakako to učinite. Da bismo se suprotstavili drugima u ljubavi, moramo tražiti Božju milost i mudrost. Ali ako netko redovito plaši nove kršćane ili neprestano nameće vlastite omiljene ideje, treba nešto poduzeti. Uvijek se trudite svakoga prihvatiti, ali shvatite da bi grupa, ako u takvim okolnostima ništa ne poduzmete, mogla usahnuti i ugasiti se.

Budete li se držali prijedloga iz ovoga poglavlja, to će vam pomoći da vodite ugodnu i korisnu ras-

pravu. Ali vođenje proučavanja treba biti i iskustvo iz kojega ćete i sami učiti.

Čak i najuspješniji voditelj treba se usavršavati! Zato je korisno poslije rasprave ocijeniti proučavanje i vlastito vodstvo. To je tema sljedećeg poglavlja.

Osnovna pravila

1. *Biblija je naš udžbenik.*

Osnovna svrha rasprave je zajedno otkriti što *Biblija* poručuje. Stavovi članova grupe, iako dobrodošli, nisu osnovne žarišne točke. Nisu to ni izjave poznatih svećenika, pastora ili pisaca, komentatora ili mislilaca. Neka *Biblija* govori sama za sebe!

2. *Što ovaj odlomak govori?*

Osnovni cilj je razumjeti jasno učenje teksta iz *Pisma* što smo ga izabrali za proučavanje. Iako neki članovi grupe mogu imati uvid u to što drugi dijelovi *Biblije* o toj temi govore, središte diskusije treba biti odabrani tekst. Tako će grupa moći pomno proučiti tekst, a početnici i novi članovi moći će slobodnije sudjelovati. Čak i pripadnici nekršćanskih religija, koji nikada nisu otvorili *Bibliju*, mogu korisno pridonijeti na svojem prvom biblijskom proučavanju.

3. *Pitanja su ključ.*

Kao što ključ otvara vrata, pitanje otvara um članovima grupe, tako da mogu slušati što *Biblija* govori. Pitanja usmjeravaju pozornost, usredotočuju interese grupe i pripremaju kontekst za odgovore. Rasprava koja slijedi nakon dobro postavljenog pitanja uvelike će obogatiti cijelu grupu.

4. *Priručnike ostavite kod kuće.*

Iako su komentari vrlo važni u osobnom proučavanju te u pripremi voditelja i članova grupe, nije im mjesto na sastanku. Ako član grupe donese komentar, onda on, a ne *Biblija*, postaje konačni autoritet.

5. *Njeguajte pripadnost grupi.*

Najzdravija grupna biblijska proučavanja su ona koja sudionici smatraju svojim. Poziv kao što je "Dođite na naše proučavanje", umjesto "Dođite na Jasnino proučavanje", govori da članovi imaju osjećaj pripadnosti. Općenito, članovi koji proučavanje smatraju svojim pridonosit će raspravi odgovornije, pripremat će se temeljitije, slobodno će pozvati druge da dođu i savjesnije će se moliti za proučavanje.

6. *Održavajte grupu malom.*

Idealna biblijska grupa za proučavanje uključuje osam do deset ljudi. Ako grupa raste, što se uglavnom događa s dobro vođenim grupama, članovi trebaju razmisliti o tome da se podijele u dvije grupe ako ih je više od dvanaest. U manjoj grupi će svaki član moći aktivnije sudjelovati. Da biste se uspješno podijelili, pripremite se za to unaprijed, brižno i otvoreno. Pripremite dodatne voditelje koji će dobiti priliku da vode grupu prije nego što se podijeli, tako da se članovi nove grupe mogu upoznati s novim voditeljem. Ako to prostor dopušta, neka grupe izbjegnu stres odvojenja sastajući se u zajedničkoj prostoriji, ali proučavajući u odvojenim grupama. Članovi novih grupa poslije se povremeno sastaju kako bi razgovarali o iskustvima putem kojih ih Bog uči te na taj način održavaju veze s prvotnim članovima.

8. OCJENJIVANJE RASPRAVE

Malo ali dobro grupno biblijsko proučavanje slično je automatu za kokice. U početku se čuje samo nekoliko prasaka, isto kao što je u početku rasprave samo jedno ili dvoje ljudi zainteresirano. Međutim, proučavanje je uskoro slično automatu za kokice s pokvarenim grijačem. Grupa se uopće ne zainteresira. Neugodnu tišinu prekinu povremeno samo kašalj ili beživotni odgovori koji se sastoje od jedne riječi.

U čemu je razlika između dobrog i lošeg biblijskog proučavanja? Najvažniji su voditelj, grupa i pitanja. Ovo će poglavlje pomoći vama i vašoj grupi da ih pojedinačno ocijenite.

Voditelj

Ocjenjivanje ne predstavlja bodovanje vašeg izvođenja uloge voditelja. (A ovo su rezultati sudaca: 8.0, 8.5, 7.5, 7.0, 8.) Ono vas prvenstveno treba poučiti i pomoći vam da uvidite jake strane i slabosti svojeg vođenja, tako da sljedeći put budete još bolji. Nakon rasprave odgovorite na sljedeća pitanja što objektivnije možete. Kada to napravite, zamolite Boga da vam pokaže što treba ispraviti ili promijeniti.

- Jeste li se dobro pripremali i jeste li posvetili dovoljno vremena molitvi i proučavanju?
- Jeste li dobro razumjeli odlomak?
- Jeste li dobro upućeni u pitanja i bilješke?
- Jeste li se osjećali ugodno u ulozi voditelja? Zašto?
- Jeste li pripremili uvod primjeren proučavanju?
- Jeste li dali ljudima dovoljno vremena da razmisle o pitanjima?
- Jeste li razjasnili nejasna pitanja?
- Jeste li tražili više od jednog odgovora na jedno pitanje?
- Jeste li pozorno slušali komentar svake osobe?
- Jeste li dobrohotno reagirali na odgovore?
- Jeste li vam se dogodilo da sami odgovorite na vlastito pitanje?
- Jeste li se rasprava odvijala odgovarajućim tempom?
- Jeste li probleme rješavali djelotvorno?
- Jeste li na vrijeme započeli i završili raspravu?
- Što možete učiniti da biste sljedeći put još bolje vodili raspravu?

Navedena pitanja mogu vam pomoći da obučite novog voditelja rasprave. Dajte osobi prijedloge za vođenje rasprave (pogledajte 7. poglavlje), a zatim i priliku da vodi. Koristite se ovim pitanjima kako biste nakon proučavanja ocijenili njezino vodstvo.

Grupa

Članovi grupe također imaju veliku odgovornost. Zainteresirana grupa može razlikovati između uzbudljive, dinamične diskusije, i one koja pripomaže općoj anesteziji. Nakon što je vaša grupa završila sa serijom predavanja ili ako rasprave postaju dosadne, provedite nekoliko minuta s članovima ocjenjujući njihov doprinos.

- Osjećaju li se članovi grupe ugodno jedni s drugima?
- Dolaze li pripremljeni na sastanke?
- Sudjeluju li svi članovi podjednako ili ne?
- Jesu li neki članovi skloni dominirati raspravom?
- Jesu li ostali skloni šutjeti?
- Je li većina odgovora upućena voditelju ili članovi grupe međusobno slobodno komuniciraju?
- Slušaju li članovi pomnjivo komentare drugih članova?
- Reagiraju li dobrohotno na odgovore?
- Nastaju li problemi ili nesuglasice? Rješava li ih grupa djelotvorno ili ih prepušta voditelju?
- Je li u prostoriji u kojoj se sastajete udobno i ugodno?
- Ima li grupa kakvih prijedloga za poboljšanje kvalitete sudjelovanja?

Pitanja

Dobra su pitanja željezna poluga za otvaranje mozga. Ona otvaraju naš um tako što nas potiču na razmišljanje. Dobra pitanja ne jamče da ćete imati živahnu raspravu, ali su njezin važan sastavni dio. Sastavljate li vlastita pitanja ili se koristite priručnikom? Povremeno treba ocijeniti pitanja. Još je bolje da nakon proučavanja zamolite jednog ili dva člana grupe da ih ocijene za vas. To će vam pomoći da uvidite zašto neka proučavanja imaju dobar učinak, a druga djeluju uspavljujuće. (Prijedloge za poboljšanje kvalitete pitanja možete naći i u 6. poglavlju.)

- Kako biste ocijenili cjelokupnu kvalitetu proučavanja s obzirom na interes, sadržaj i primjenjivost?
- Je li uvodno poglavlje pomoglo grupi da se usredotoči na proučavanje?
- Ako je autor postavio uvodno pitanje (vidjeti 6. poglavlje), je li ono pomoglo grupi da se "zagrije" za temu proučavanja?
- Je li proučavanje bilo zanimljivo i izazovno?
- Jesmo li pitanjima postigli da se odredi sadržaj i značenje odlomka?
- Jesu li njima potaknula raspravu?
- Jesu li neka pitanja bila problematična ili loše sastavljena? Ako jesu, koja su to pitanja i zašto su tako sastavljena?
- Je li grupa na kraju proučavanja razumjela glavne istine odlomka?
- Je li proučavanje pomoglo grupi da primjeni te istine na koristan način?
- Je li broj pitanja bio primjeren vremenu predviđenom za raspravu?
- Što vi možete predložiti u svrhu poboljšanja proučavanja?

9. RAZVITAK U ZAJEDNIŠTVU

Biblijske rasprave razvijaju se u ozračju ljubavi i uzajamne podrške. U njima se čovjek treba osjećati ugodno i one trebaju biti događaj koji svaki član iz tjedna u tjedan željno iščekuje. Apostol Pavao piše: "Provodimo u život istinu u ljubavi i tako činimo da sve uraste u njega koji je Glava, u Krista." (*Poslanica Efežanima* 4:15). Biblijska rasprava je idealna prilika da se to iskusi.

Kako možemo postići zdravu klimu u svojoj biblijskoj grupi? Odgovor je u *Djelima apostolskim*. Kada je nakon Pedesetnice nastala Crkva, vjernici su se sastajali u malim grupama "lomeći kruh u svojim domovima". Pomnivo proučite u ovom odlomku kako je rana Crkva djelovala:

"Oni su bili postojani u apostolskoj nauci, zajedničkom životu, lomljenju kruha i u molitvama. Strah spopade svakoga jer su apostoli činili mnoge čudesne znakove. Svi koji prigriše vjeru držahu se zajedno i sve im bijaše zajedničko. Prodavali bi pokretna i nepokretna dobra i to bi dijelili svakom prema njegovoj potrebi. Kao što su svaki dan postojano – kao po dogovoru – bili u hramu, tako su po kućama lomili kruh i zajedno uzimali hranu vesela i priprosta srca. Hvalili su Boga i zato uživali naklonost svega naroda. A Gospodin je svaki dan pripajao Crkvi one koji se spasavahu" (*Djela* 2:42-4:7).

Možemo prepoznati četiri važne sastojnice njihova zajedničkog života: duhovni rast ("oni su bili postojani u apostolskoj nauci"), zajedništvo ("i u zajedničkom životu"), štovanje ("lomljenju kruha i u molitvama") i misija ("i to bi dijelili svakom prema njegovoj potrebi... uživali naklonost svega naroda. A Gospodin je pripajao Crkvi one koji se spasavahu").

Biblijsko će proučavanje proći dugi put dok ne udovolji potrebi vaše grupe za duhovnim rastom (hranjenjem duhovnom hranom iz Riječi Božje). A što je s ostale tri sastojnice?

Razmotrimo svaku od njih.

Zajedništvo

Riječ *zajedništvo* upućuje na nešto što dijelimo s drugim ljudima. Nema isključivo religiozno značenje. Prijateljstva, primjerice, obično sklapamo s ljudima koji imaju zajedničke interese, podrijetlo, obrazovanje, društveno-ekonomski položaj, itd. Ti činitelji tvore osnovu našeg druženja. Ipak, ljudi su u prvoj Crkvi imali malo zajedničkoga u tome. Robovi su se sastajali sa slobodnim ljudima, siromasi s bogatašima, mladi sa starima, Židovi s poganima, a slabi s moćnicima. U prvostoljetnoj kulturi takva su druženja bila gotovo nezamisliva! Što im je, onda, bilo zajedničko? Odgovor, razumije se, glasi: Isus Krist. On je bio temelj njihova druženja. On je natprirodno spojio ljude koji prirodno ne bi mogli biti povezani.

I članovi su naše grupe natprirodno povezani. Kao što Pavao kaže, mi imamo "jednog Gospodina, jednu vjeru, jedno krštenje; jednog Boga i Oca svijuu" (*Poslanica Efežanima* 4:5-6). Tu vezu jačamo dijeleći ono što nam je zajedničko. To je pravo značenje kršćanskog zajedništva. Dajte članovima vreme-

na da se međusobno druže. Možete, primjerice, ostaviti vremena za opušteni razgovor prije i poslije sastanka. Petnaest minuta na početku sastanka je uglavnom dovoljno. Poslije sastanka potaknite ljude da ostanu koliko žele (ako to ne smeta domaćinima).

Opuštenu atmosferu možemo katkad pospješiti posluživanjem pića i hrane. Ljudi su uglavnom opušteniji i spremniji govoriti ako u ruci drže šalicu kave ili čašu nekog soka. U samom proučavanju potičite jedni druge. Pojedinci se ponekad brinu za sebe i ispravljaju tuđa tumačenja, zaboravljajući da su i njihovi prijatelji ljudska bića. Svi mi volimo da nas pohvale kada dobro obavimo posao ili korisno pridonosimo nečemu. I voditelj i članovi moraju imati na umu da svaki put kad se sastanu pohvale barem jednu osobu. I, naravno, voditelj će imati mnogo prilika da dobrohotno odgovori na primjedbe članova tijekom rasprave. Poslije biblijskog proučavanja pitajte članove grupe imaju li neke molitvene potrebe ili odgovore na molitvu o kojima vam žele reći, jesu li u kakvim teškoćama ili problemima, je li ih Gospodin nedavno nečemu naučio, itd. Kada cijela grupa počne osjećati takvo zajedništvo, članovi će biti okrijepljeni, ohrabreni i naučit će voljeti jedni druge.

Izvanjske aktivnosti također mogu produbiti prijateljstva. Izadite na pizzu ili sladoled. Planirajte jednostavnu večeru ili ručak. Idite nekamo na odmor vikendom ili na zajednički piknik. Budite kreativni!

Štovanje

Međusobno zajedništvo trebalo bi prirodno voditi zajedništvu s Gospodinom. Zajedno ga obožavajte. Slavite ga. Pjevajte zajedno pjesme ili hvalospjeve. Slavljenje može biti u izravnoj vezi s biblijskim proučavanjem. Kada je naša grupa, primjerice, proučavala knjigu o Joni, završili smo slavljenjem i zahvaljivanjem Bogu za njegovu milost prema Joni, Ninivljanima i nama samima. Ponekad će se slavljenje dogoditi spontano. Ali najbolje je uglavnom planirati vrijeme slavljenja oko teme proučavanja. To može učiniti voditelj ili netko drugi odgovoran za taj dio zajedničkog vremena. Također izrecite Bogu molitvene potrebe koje grupa ima. Zahvalite mu za svaki odgovor na molitvu. Neke grupe vode molitvene bilježnice. Na jednoj strani lista napišu molitvene potrebe i kada su počeli moliti za njih. Na drugoj strani lista upišu odgovore na molitve. Kada grupa povremeno pregleda te molitvene potrebe i odgovore na njih, članovi grupe bit će zadivljeni svim onim što je Bog za njih učinio.

Misija

Mnoge grupe odluče raditi zajedno u nekom vidu misije ili posla. To može biti praktičan način primjene onoga što ste naučili. Možete, primjerice, posjetiti starije osobe u njihovim domovima. Pomozite udovici u čišćenju ili u nekim poslovima oko kuće. Podržite misionara molitvom, dopisivanjem i davanjem. Organizirajte niz biblijskih rasprava za prijatelje ili susjede. Takvi projekti mogu imati transformirajući utjecaj na vašu grupu. Kada tražite načine kako primijeniti ono što ste naučili, nemojte previdjeti potrebe unutar grupe. Molite jedni za druge tijekom tjedna. Posjetite one koji su bolesni ili u bolnici. Naša grupa je pomogla dvojici naših članova da se usele u novi stan. Jednom drugom prilikom smo pomogli bračnom paru iz naše grupe podići krov na kući.

Takva ljubav je bila skupa s obzirom na bolove u mišićima i pričepljene prste, ali je rezultat toga bio da smo se zbližili. Vjerovali ili ne, bilo je i zabavno!

Vaša će grupa morati raditi na tome da održi ravnotežu između različitih dijelova sastanka male grupe. Ako vam sastanak, primjerice, završava u 19:30, nemojte čekati do 19:20 da započnete s molitvenim potrebama i s molitvom! Dobro pravilo prakse je da se uzme u obzir 15 minuta za opušteni razgovor, 30-45 minuta za biblijsko proučavanje i 30 minuta za molitvene potrebe ili zahvale i molitvu. Jednom mjesečno možete također organizirati neki posao ili neku drugu zajedničku aktivnost.

Napredovanje

Naša večernja grupa srijedom bila je uključena u svaki od ovih vidova grupnog života. Kao rezultat toga, svi smo rasli i kao pobjednici i kao grupa. Više se kao grupa za proučavanje ne sastajemo. Mnogi su od nas nastavili pohađati druge male grupe na kojima učimo družeći se, gdje se hranimo iz Božje Riječi, slavimo našeg Gospodina i pomažemo ljudima oko nas. Ali, učinak i sjećanje na naša biblijska proučavanja srijedom na večer ostat će u nama još mnogo godina. Nadamo se i molimo da i vi postanete sudionikom mnogih takvih grupa sljedećih godina.

PRIMJER PROUČAVANJA

Poniznost

Marko 10:32-45

Ponosa ima svih vrsta. Neki od nas sebe postavljaju na pijedestal s kojeg sude pogreške svih ostalih. Drugi su opet tako samosažaljivi da ne mogu odvratiti pogled od sebe i svoje vlastite nedostatnosti. Neki se pak njišu poput klatna od jedne do druge krajnosti. Pavao nas opominje da se ne uzdižemo ni ne podcjenjujemo, već da se razborito procjenjujemo. U *Evandjelju po Marku 10:32-4:5* vidimo da su se i apostoli neprekidno učili hodati u poniznosti, kao Gospodin Isus.

Uvodno pitanje:

1. Koja je razlika između poniznosti i samosažaljenja?

Pitanje opažanja:

2. Pročitajte *Evandjelje po Marku 10:32-45*. Što Isus govori učenicima o onome što ga očekuje u Jeruzalemu (stihovi 32-34)?

Pitanje tumačenja:

Poniznost

45

3. S obzirom na to što je rekao, zašto su Jakovljevi i Ivanovi zahtjevi smatrali neumjesnim (stih 35)?

Pitanje primjene:

4. Na koji način je tvoja ambicioznost slična ambicioznosti Jakova i Ivana?

Kombinirano pitanje : Opažanja i tumačenja:

5. Riječi *krštenje i kalež* u stihovima 38-39, ponekad se u *Pismu* koriste kao simbol za patnju. U tom kontekstu objasni Isusov odgovor Jakovu i Ivanu.

Pitanje tumačenja:

6. Usporedi grijeh ostalih deset apostola s grijehom Jakova i Ivana (stih 41).

- Pitanje primjene:** Jeste li ikada bili zavidni ili srditi kada su štovanje iskazali drugima, ali ne i vama? Objasnite.
- Pitanje opažanja:** 7. Kako Isus uspoređuje uzvišenost u svijetu s onom u Kraljevstvu (stihovi 42-45)?
- Pitanje tumačenja:** **46. Kršćanski karakter**
Što je tako radikalno u njegovome poimanju uzvišenosti?
- Pitanje primjene:** 8. Na koji sve način kršćani još i danas prihvaćaju svjetovno poimanje uzvišenosti?
- Pitanja primjene:** 9. Dajte pozitivan primjer poniznosti na djelu koji ste vidjeli u svojoj crkvi, obitelji ili na poslu.
- Pitanja primjene:** 10. Isusovo shvaćanje uzvišenosti i poniznosti može preobličiti svako područje vašeg života. Dajte jedan primjer kako možete početi slijediti njegov primjer.

6 Načela primjene potpunije su objasnili Douglas Stuart i Gordon Fee u knjizi *How to Read the Bible for All Its Worth* (Zondervan, Grand Rapids, Michigan, 1982.), str. 57-71. To je izvrsna knjiga o biblijskom proučavanju.

5 Dobar uvod u osnovna načela tumačenja *Pisma* je knjiga T. Nortona Sterretta *How to Understand Your Bible (Kako razumjeti Bibliju)*, InterVarsity Press, Dowers Grove, Illinois, 1974.).

4 U istoj knjizi pod brojem 2. str. 112.

3 U istoj knjizi pod brojem 2 (s dodatkom), str. 2.

2 *The Illustrated Sherlock Holmes Treasury (Ilustrirana antologija Sherlocka Holmesa)*, (Avalon Books, New York, 1976. , str. 17).

1 Robert A. Traina, *Methodical Bible Study* (Metodičko biblijsko proučavanje) (Wilmore, Ky.: Asbury teološki fakultet, 1952.), str. 97/98.